

سانجى ئوبلاستى تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش خىزمەت لايىھەسى

(2017-يىلى - - 2020-يىلى)

«گوۋۇيۈەننىڭ تۇپراقنىڭ بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ھەرىكەت پىلانى توغرىسىدا ئۇقتۇرۇش» (گ (2016) 31 - نومۇرلۇق) نىڭ روھىنى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق مۇھىت ئاسراش نازارىتىنىڭ « تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش خىزمىتى لايىھەسى تۈزۈش خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇش توغرىسىدىكى ئۇقتۇرۇش » (شىنخۇەن ئىشخانىسى تارقاتقان (2016) 218 - نومۇرلۇق) چوڭقۇر ئىزچىللاشتۇرۇپ ۋە ئەمەلىيلەشتۈرۈپ ، ئوبلاستىمىزنىڭ تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش خىزمىتىنى ھەقىقىي كۈچەيتىپ ، ئوبلاستىمىزنىڭ تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى قوغداپ ۋە ياخشىلاپ ، پۈتۈن ئوبلاستىنىڭ ئىقتىسادىي - ئىجتىمائىي تەرەققىياتىنىڭ تۇپراق نىشان ئېھتىياجى ۋە تۇپراق مۇھىت بىخەتەرلىكىنى كاپالەتكە ئىگە قىلىش ، « تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ھەرىكەت پىلانى » ئومۇمىي تەلىپى ۋە « شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونى تۇپراق ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش خىزمىتى لايىھەسى » گە ئالاقىدار كونكرېت مەزمۇنى ۋە تەلپىگە ئاساسەن ، ئوبلاستىمىزنىڭ ئەمەلىي ئەھۋالىغا بىرلەشتۈرۈپ ، بۇ خىزمەت پىلانىنى تۈزۈپ چىقتۇق .

ئومۇمىي تەلىپى: پارتىيە 18 - قۇرۇلتىيى ۋە 18 - نۆۋەتلىك مەركىزىي كومىتېتى 3 - ، 4 - ، 5 - ، 6 - ئومۇمىي يىغىنىنىڭ روھى ۋە باش شۇجى شى جىنپىڭنىڭ بىر قاتار مۇھىم سۆزىنىڭ روھى ، ھەمدە مەركەزنىڭ ئېكولوگىيە مەدەنىيلىكى قۇرۇلۇشى ۋە يېشىل تەرەققىيات بىر قاتار ئورۇنلاشتۇرۇش تەلىپى ، مەركەزنىڭ 2 - قېتىملىق شىنجاڭ خىزمىتى سۆھبەت يىغىنىنى چوڭقۇر ئىزچىللاشتۇرۇش ، ئاپتونوم رايونلۇق 9 - قېتىملىق پارتىيە قۇرۇلتىيىنىڭ يىغىنى ۋە ئاپتونوم ئوبلاستلىق 11 قېتىملىق پارتىيە قۇرۇلتىيى يىغىنى روھىنى ئومۇميۈزلۈك ئىزچىللاشتۇرۇپ ۋە ئەمەلىيلەشتۈرۈپ ، يېڭىلىق يارىتىش ، ماسلىشىش ، يېشىل ، ئېچىۋېتىلگەن ، ئورتاق بەھرىلىنىدىغان يېڭى تەرەققىيات ئىدىيەسىنى پۇختا تۇرغۇزۇپ ، ئىجتىمائىي مۇقىملىق ۋە ئەبەدىي ئەمىنلىك باش نىشانىنى زىچ چۆرىدەپ ، تىرىشىپ مۇقىم بولۇشقا باشلامچى بولۇش ، تىرىشىپ تەرەققىياتنىڭ باشلامچىسى بولۇش ۋە «ئالتە ئالدىدا مېڭىش » نى يېڭى نىشان قىلىپ ، تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى ياخشىلاشنى يادرو قىلىپ ، يېزا ئىگىلىك

مەھسۇلاتلىرىنىڭ سۈپەت كاپالەتلىك قىلىش ۋە ئولتۇراقلىشىش مۇھىتى بىخەتەر چىقىش نۇقتىسى قىلىپ، ئالدىنقى ئېلىشنى ئاساس قىلىش ، قوغداشنى ئالدىنقى ئورۇنغا قويۇش ، خەۋپ - خەتەرنى كونترول قىلىش ئومۇمىي تەپەككۇرىدا چىڭ تۇرۇپ، نۇقتىلىق رايون، كەسىپ ۋە بۇلغىمىلارنى گەۋدىلەندۈرۈپ، تۈرى ئايرىپ ، ئىشلىتىلىش ئورنىغا ئايرىپ ، باسقۇچقا ئايرىپ ئىدارە قىلىش يولغا قويۇپ ، يېڭىدىن بۇلغىنىشنى قاتتىق كونترول قىلىپ ، زاپاسنى تەدرىجىي ئازايتىش ، ھۆكۈمەت يېتەكچىلىك قىلىدىغان ، كارخانا جاۋابكارلىقىنى ئۈستىگە ئالىدىغان ، ئامما ئىشتىراك قىلىدىغان ، جەمئىيەت نازارەت قىلىدىغان تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە تىزگىنلەش سىستېمىسىنى شەكىللەندۈرۈپ، تۇپراق مەنبەسىدىن مەڭگۈ پايدىلىنىشنى ئىلگىرى سۈرۈش ، ئومۇميۈزلۈك ھاللىق جەمئىيەت قۇرۇپ چىقىشنى كۈچلۈك ھەركەتلەندۈرگۈچ كۈچكە ئىگە قىلدى .

نشان - ۋەزىپە: يېقىن مەزگىللىك نشان، 2020-يىلغا بارغاندا، ئوبلاست بويىچە تۇپراق مۇھىت سۈپىتى ئومۇمىي جەھەتتىن مۇقىم بولدى ، يېزا ئىگىلىك يېرى ۋە قۇرۇلۇش يېرىنى تۇپراق مۇھىتى بىخەتەرلىكىنى ئاساسىي كاپالەتكە ئىگە قىلىپ، تۇپراق مۇھىت خېيىم - خەتەرى ئاساسىي جەھەتتىن كونترول قىلىش، ئوتتۇرا مەزگىللىك نشان، 2030-يىلغا بارغاندا، ئوبلاست بويىچە تۇپراق مۇھىت سۈپىتى ياخشىلىنىش ، يېزا ئىگىلىك يېرى ۋە قۇرۇلۇش يېرىنى تۇپراقنىڭ مۇھىت بىخەتەرلىكى ئۈنۈملۈك كاپالەتكە ئىگە قىلىش ، تۇپراق مۇھىت خەتەرى ئومۇميۈزلۈك كونترول قىلىش .

ئاساسلىق كۆرسەتكۈچ: 2020-يىلغا بارغاندا، بۇلغانغان تېرىلغۇ يەر بىخەتەرلىكى پايدىلىنىش نىسبىتى % 98 ئەتراپىدا، بۇلغىنىش يەر بىخەتەر پايدىلىنىش نىسبىتى % 90 تىن ئاشقان بولۇش؛ - يىلغا بارغاندا، بۇلغانغان تېرىلغۇ يەر بىخەتەرلىكى پايدىلىنىش نىسبىتى % 98 تىن يۇقىرى ، بۇلغىنىش يەر بىخەتەر پايدىلىنىش نىسبىتى % 95 تىن يۇقىرى بولۇش .

بىرىنچى، تۇپراقنىڭ بۇلغىنىشنى كۆزىتىپ ئۆلچەش ۋە تەكشۈرۈش ، تۇپراق مۇھىتى سۈپەت

ئەھۋالىنى ئىگىلەشنى قانات يايدۇرۇش

(1) تۇپراقنىڭ بۇلغىنىش ئەھۋالىنى تەپسىلىي تەكشۈرۈش خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇش . دۆلەت ۋە ئاپتونوم رايونىنىڭ بىر تۇتاش ئورۇنلاشتۇرۇشى بويىچە ، ھازىرقى تۇپراق تەكشۈرۈش ئاساسى ۋە دائىملىق كۆزىتىش ئاساسىدا ، يېزا ئىگىلىك يېرى ۋە نۇقتىلىق ساھەلەر ۋە كارخانىلارنىڭ يېرىنى

مۇھىم نۇقتا قىلىپ ، تۇپراقنىڭ بۇلغىنىش ئەھۋالىنى تەپسىلىي تەكشۈرۈش قانات يايدۇرۇلدى. 2017 - يىلدىن باشلاپ ، يېزا ئىگىلىك يېرى ، تۇپراق مۇھىتى نۇقتىلىق ساھەلەر ، كارخانىلار (نۇقتىلىق كەسىپلەر ، رەڭلىك مېتال تاۋلاش ، نېفىت قېزىش ، نېفىت پىششىقلاپ ئىشلەش ، خىمىيە سانائىتى ، كوكسىلىشىش ، خەتەرلىك تاشلاندۇق بىر تەرەپ قىلىش قاتارلىق كەسىپلەر) نىڭ يېرىنى مۇھىم نۇقتا قىلغان پۈتكۈل ئوبلاستى تۇپراق ئەھۋالىنى تەپسىلىي تەكشۈرۈش خىزمىتىنى ئومۇميۈزلۈك قانات يايدۇرۇش. 2018 - يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە ئوبلاستلىق يېزا ئىگىلىك يەر تۇپراقنىڭ بۇلغىنىش كۆلىمى ، تارقىلىشى ۋە ئۇنىڭ يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنىڭ سۈپىتىگە بولغان تەسىرىنى ئېنىقلاش. 2020 - يىلىنىڭ ئاخىرىدىن بۇرۇن ، نۇقتىلىق ساھەلەر ۋە كارخانىلارنىڭ يېرى ئىچىدىكى بۇلغىنىش يەر تارقىلىشى ۋە ئۇنىڭ مۇھىت خەۋپ - خەتەرى ئەھۋالىنى ئىگىلەش. ئوبلاستىمىزنىڭ تۇپراق مۇھىتىنىڭ سۈپەت ئەھۋالىنى قەرەللىك تەكشۈرۈش تۈزۈمىنى ئورنىتىپ ، ھەر ئون يىلدا بىر قېتىم قانات يايدۇرۇش. (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بۆلۈپ ، مالىيە ئىدارىسى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، سەھىيە ۋە پىلانلىق تۇغۇت كومىتېتى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ ، ھەر قايسى ناھىيە - شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمىتى ۋە رايون باشقۇرۇش كومىتېتى ئەمەلىيلەشتۈرۈشكە مەسئۇل بولۇش. تۆۋەندە بىردەك ھەرقايسى ناھىيە ، خەلق ھۆكۈمىتى ۋە رايونى باشقۇرۇش كومىتېتى ئەمەلىيلەشتۈرىدۇ ، ئەمدى كۆرسىتىلمەيدۇ)

(2) تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى ئۆلچەپ تەكشۈرۈش تور ئورنىتىش. ئوبلاست بويىچە تۇپراقنىڭ بۇلغىنىش ئەھۋالىنى تەكشۈرۈش ئاساسەن ، يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرى ئىشلەپچىقىرىلىدىغان جايلاردا تۇپراقنىڭ ئېغىر مېتال بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش تەكشۈرۈش ، تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى تەكشۈرۈش خەۋپ - خەتەر نۇقتىسى ئورۇنلاشتۇرۇلغان قاتارلىق ئالاقىدار خىزمەتلەرنى بىر تۇتاش پىلان ، بىرىكتۈرۈپ ياخشىلاپ ، مۇھىت ئاسراش ، يېزا ئىگىلىكى ، دۆلەت قاتارلىق تارماقلار تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى نازارەت قىلىش ئورنى ، تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى 2017 - يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە تاماملاش دۆلەت كونترول قىلىش نازارەت قىلىش ئورنى تەسىس قىلىش . 2020. يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە ئىلىمىز ، تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى نازارەت قىلىش ئورنى سانجى ئوبلاستلىق بارلىق ناھىيە ، رايونى ئومۇميۈزلۈك قاپلاش. شۇنىڭ بىلەن بىرگە ، خىزمەت ئەمەلىيىتىگە ئاساسەن ، تۈرلۈك شەكىللەرنى

قوللىنىپ ، كەڭ تۇپراق مۇھىتىنى ئۆلچەپ تەكشۈرۈش تېخنىكا خادىملىرىنى تەربىيەلەش ، ئوبلاست بويىچە تۇپراق مۇھىتىنى ئۆلچەپ تەكشۈرۈش ئىقتىدارىنى ئاساسىي جەھەتتىن شەكىللەندۈرىدۇ . (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، سەھىيە ۋە پىلانلىق تۇغۇت كومىتېتى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ)

(3) تۇپراق مۇھىتى ئۇچۇرلاشتۇرۇپ باشقۇرۇش ئىقتىدارىنى ئۆستۈرۈش . مۇھىت ئاسراش ، زېمىن بايلىقى ، تۇرالغۇ قۇرۇلۇشى ، يېزا ئىگىلىك قاتارلىق ئالاقىدار تارماقلارنىڭ سانلىق مەلۇماتىدىن پايدىلىنىپ ، شۇ ئارقىلىق تۇپراق مۇھىتى ئۇچۇرلاشتۇرۇپ باشقۇرۇش سۈپىسىنى ئۆلچەپ ، ئوبلاست دەرىجىلىك تۇپراق مۇھىت سانلىق مەلۇمات ئامبىرى قۇرۇپ ، سانلىق مەلۇمات يېڭىلىنىش ئىقتىدارىنى ئىشقا ئاشۇرۇش . تۇپراق مۇھىتى چوڭ سانلىق مەلۇماتىنىڭ بۇلغىنىشىنى تۈزەش ، شەھەر - يېزا پىلانى ، يەردىن پايدىلىنىش ، يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش قاتارلىق جەھەتلەردىكى رولىنى جارى قىلدۇرۇش . (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، مائارىپ ئىدارىسى ، پەن - تېخنىكا ئىدارىسى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

ئىككىنچى، تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش - داۋالاش سىياسىتى ۋە باشقۇرۇش

سىستېمىسى قۇرۇلۇشىنى ئىلگىرى سۈرۈپ ، قاتتىق تۇپراق مۇھىت قانۇن ئىجراىسىنى نازارەت قىلىش .

(4) ئالاقىدار سىياسەت سىستېمىسى قۇرۇلۇشىنى تېز ئىلگىرى سۈرۈش . دۆلەت ۋە ئاپتونوم رايون يولغا قويغان تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەشتىكى يەرلىك نىزام ، تېخنىكا قائىدىسى ۋە ئۆلچىمىگە ماسلاشتۇرۇپ ، ئوبلاستىمىزنىڭ تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش شەھەر - يېزا پىلانى ، يەر باشقۇرۇش ، يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنىڭ سۈپەت بىخەتەرلىكى قاتارلىقلارغا ئالاقىدار سىياسەت ۋە باشقۇرۇش چارىلىرىنى تۈزۈپ ، تۇپراق بۇلغىنىشنى تۈزەشكە ئالاقىدار مەزمۇنلارنى نۇقتىلىق كۆپەيتىش ، ئۇزاق ئۈنۈملۈك باشقۇرۇش مېخانىزمىنى پەيدىنپەي بەرپا قىلىش . (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، مائارىپ ئىدارىسى ، پەن -

تېخنىكا ئىدارىسى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، سۇ باشقۇرۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، سەھىيە ۋە پىلانلىق تۇغۇت كومىتېتى ، سۈپەت تېخنىكا نازارەتچىلىك ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتارلىق ئىدارىلەر قاتنىشىدۇ).

(5) قانۇن ئىجراسىنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇشنى ئومۇميۈزلۈك كۈچەيتىپ ، نازارەت قىلىپ باشقۇرۇشنى نۇقتىلىق ئايدىڭلاشتۇرۇش. 2017 - يىلىنىڭ ئاخىرىغىچە ، سانجى ئوبلاستى تۇپراق مۇھىتى نۇقتىلىق نازارەت قىلىپ باشقۇرۇلىدىغان كارخانىلارنىڭ ئىسمىلىكىنى بېكىتىش ھەمدە ئېلان قىلىش ، ئىسمىلىكىنى قەرەللىك يېڭىلىشى كېرەك. 2018 - يىلدىن باشلاپ ، سانجى ئوبلاستى تۇپراق مۇھىتى نۇقتىلىق نازارەت قىلىپ باشقۇرۇلىدىغان كارخانىنىڭ ھەممىسىنى نازارەتچىلىك خاراكتېرىدىكى كۆزىتىش - ئۆلچەش خىزمىتىگە كىرگۈزۈش. رەڭلىك مېتال تاۋلاش ، خىمىيە سانائىتى ، مېخانىكىلىق پىششىقلاپ ئىشلەش قاتارلىق كەسىپلەرنى نۇقتىلىق نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش. ھەمدە ئوبلاستىمىزنىڭ ئاشلىق ۋە كۆكتات ناھىيىسى ، ئۇرۇق ئىشلەپچىقىرىدىغان چوڭ ناھىيەلەرنى ، ئوبلاستلىق ھۆكۈمەت تۇرۇشلۇق سانجى شەھىرى شەھەر قۇرۇلۇشى پۈتكەن جاي ، قېزىلما بايلىق ئېچىش پائالىيىتى ۋە كۆمۈر ئېلېكتىر ، كۆمۈر خىمىيە سانائىتى كەسپى مەركەزلەشكەن دۆلەت دەرىجىلىك شەرقىي جۇڭغار ئىقتىساد - تېخنىكا تەرەققىيات رايونى قاتارلىق رايونلار نازارەت قىلىش نۇقتىلىق دائىرىسىگە كىرگۈزۈش. (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، بىخەتەر ئىشلەپچىقىرىش نازارەتچىلىك ئىدارىسى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا ئىگىلىك ئىدارىلىرى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

(6) قانۇن ئىجراسى سالىمىنى كۈچەيتىش. مۇھىتىنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش تورى ، تۇپراق مۇھىت قانۇن ئىقراسى سالىمىنى ئاشۇرۇشتىن تولۇق پايدىلىنىپ . زەھەرلىك ، زىيانلىق بۇلغىمىلارنى قانۇنسىز قويۇۋېتىش ، خەتەرلىك خىمىيىۋى بۇيۇملارنى بەلگىلىمىگە خىلاپ قويۇش ، خەتەرلىك تاشلاندۇقلارنى قانۇنسىز بىر تەرەپ قىلىش ، بۇلغىمىلىرىنى تۈزەش مۇئەسسەسەلىرىنى نورمال ئىشلەتمەي تەكشۈرۈش سانلىق مەلۇماتلىرىنى ساختىپەزلىك قىلىش قاتارلىق مۇھىت قانۇنىغا خىلاپ قىلمىشلارغا قاتتىق زەربە بېرىش. نۇقتىلىق كەسىپ مەخسۇس مۇھىت قانۇنىنى ئىجرا قىلىش ، تۇپراق

مۇھىتىنى ئېغىر دەرىجىدە بۇلغايىدىغان ، ئاممىنىڭ ئىنكاسى كۈچلۈك بولغان كارخانىلارنى ۋېتسكا ئېسىپ بېجىرىشكە ھەيدەكچىلىك قىلىشنى قانات يايدۇرۇش. مۇھىت قانۇن ئىجرا قىلىش شارائىتىنى ياخشىلاش ، زۆرۈر بولغان تۇپراق بۇلغىنىشىنى تېز سۈرئەتتە تەكشۈرۈش قاتارلىق قانۇن ئىجرا قىلىش جابدۇقلىرىنى تەييارلاش. پۈتۈن ئوبلاست مۇھىت قانۇنلىرىنى ئىجرا قىلغۇچىلار ھەر 3 يىلدا 1 قېتىم تۇپراق بۇلغىنىشىنى تۈزەش كەسپىي تېخنىكا جەھەتتىن تەربىيەلەشنى قانات يايدۇرۇش. تۇپراق مۇھىتى نۇقتىلىق نازارەت قىلىپ باشقۇرۇلىدىغان كارخانىلارنىڭ ھەممىسى تاسادىپىي مۇھىت ۋەقەلىرىگە جىددىي تاقابىل تۇرۇش لايىھىسى ، تۇپراق مۇھىتىنىڭ بۇلغىنىشى تۇيۇقسىز يۈز بەرگەن ۋەقەلەرگە تاقابىل تۇرۇش ئىقتىدارىنى ئاشۇرۇش . ئاپتونوم رايون تۇپراق مۇھىت قانۇن ئىجراسىنى تەكشۈرۈش قوللانمىسى چىقىرىلغاندىن كېيىن ئىجرا قىلىشىڭلارنى سورايمىز . 2018-يىلى تۇپراق مۇھىتى نۇقتىلىق نازارەت قىلىپ باشقۇرۇلىدىغان كارخانىلارنىڭ تۇپراق مۇھىتى جىددىي تاقابىل تۇرۇش لايىھەسىنى ئەنگە ئېلىش تۈزۈمىنى يولغا قويۇش . (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسى ؛ ج خ ئىدارىسى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، بىخەتەر ئىشلەپچىقىرىش نازارەتچىلىك ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

ئۈچىنچى، يېزا ئىگىلىك يېرىنى تۈرگە ئايرىپ باشقۇرۇش ، يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش مۇھىت بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلىش.

(7) يېزا ئىگىلىك يېرىنى تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى تۈرگە ئايرىش . ئالاقىدار يېزا ئىگىلىك يېرىنى تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى تۈرگە ئايرىش تەلپىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ ، تۇپراقنىڭ بۇلغىنىش ئەھۋالىنى تەپسىلىي تەكشۈرۈش نەتىجىسىنى ئاساس قىلىپ ، سانجى ئوبلاستى تېرىلغۇ يەر تۇپرىقىنىڭ مۇھىت سۈپىتى تۈرگە ئايرىش خىزمىتىنى ئومۇميۈزلۈك ھەم تەرتىپلىك ئىلگىرى سۈرۈش ، سانجى ئوبلاستى تېرىلغۇ يەر تۇپرىقىنىڭ مۇھىت سۈپىتى تۈرگە ئايرىش تىزىملىكى ، جۇغراپىيىلىك ئۇچۇر سېستىمىسىنى تەدرىجىي بەرپا قىلىش، ھەر قايسى ناھىيە ، شەھەرلىك ھۆكۈمەت ۋە باغچە رايونى باشقۇرۇش كومىتېتى يەردىن پايدىلىنىش ئۈچۈن تەدبىر بەلگىلىشىنى ئاساسقا ئىگە قىلىشى. 2019-يىلى تېرىلغۇ يەر تۇپراقنىڭ ۋە يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنىڭ ھەمكارلىشىپ كۆزىتىش ۋە باھالاشنى قانات

يایدۇرۇپ ، يېزا تۇپراق بۇلغىنىش دەرىجىسى بويىچە ئۈچ تۈرگە ئايرىلىدۇ ، يۇقۇملانمىغان ۋە يېنىك بۇلغانغاننى ئالدىن قوغداش تۈرگە ئايرىش ، يېنىك ۋە ئوتتۇراھال بۇلغانغان يەرنى بىخەتەر پايدىلىنىش تۈرگە ئايرىش ، نۇقتىلىق بۇلغانغان يەرنى قاتتىق باشقۇرۇپ - كونترول قىلىش تۈرگە ئايرىش ، تۈرگە ئايرىش نەتىجىسى ئوبلاستلىق خەلق ھۆكۈمىتى تەكشۈرۈپ بېكىتكەندىن كېيىن ، ئاپتونوم رايونلۇق ئۇچۇرلاشتۇرۇپ باشقۇرۇش سۈپىسىنى قۇرۇپ ، 2020 - يىلىدىن بۇرۇن تاماملاش . 2020 - يىلىدىن 2025 - يىلىغىچە مۇۋاپىق پەيتتە ، ئوبلاست بويىچە ئوتلاق تۇپراق مۇھىتى سۈپىتى بويىچە تۈرگە ئايرىپ بېكىتىش خىزمىتى قانات يايدۇرۇش . يەردىن پايدىلىنىش ۋە تۇپراق مۇھىتى سۈپىتى ئۆزگىرىش ئەھۋالىغا ئاساسەن ، قەرەللىك ھەر قايسى تۈر تېرىلغۇ يەر كۆلىمى ، تارقىلىش قاتارلىق ئۇچۇرلارنى يېڭىلاش . (مۇھىت ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى باش بۆلۈپ ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ) .

(8) ئېكولوگىيەلىك قىزىل سىزىققا قاتتىق ئەمەل قىلىش ، قوغداش سالىمىنى ئاشۇرۇش . ئوبلاست بويىچە تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى تۈرگە ئايرىش نەتىجىسى ۋە تېرىلغۇ يەر ئېكولوگىيە قىزىل سىزىقى شەرتكە ئۇيغۇن كېلىدىغان ئالدىن قوغداش تۈرىدىكى تېرىلغۇ يەرنى ئايرىپ مەڭگۈلۈك ئاساسىي ئېتىز رايونلارنى قاتتىق قوغدايدۇ ، ئۇنىڭ كۆلىمى ئازىيىپ كەتمەسلىكىگە ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىش ، تۇپراق مۇھىت سۈپىتىنىڭ تۆۋەنلەپ كەتمەسلىكىگە ، قانۇندا بەلگىلەنگەن نوقتىلىق قۇرۇلۇش تۈرلىرىگە ئۇرۇن تاللاشتا ھەققەتەن يول قويۇشقا بولمايدىغانلىرىدىن سىرت ، باشقا ھەرقانداق قۇرۇلۇشقا ئىگىلىۋېلىشقا يول قويۇلمايدۇ . ئاشلىق (ياغ) چوڭ ناھىيە ۋە كۆكتات ناھىيىسىنىڭ خەلق ھۆكۈمىتى ۋە رايونى تۇپراق مۇھىتىنى قوغداش لايىھىسى تۈزۈپ چىقىش كېرەك . يۇقىرى ئۆلچەملىك ئېتىز - ئېرىق قۇرۇلۇشى تۈرى ئالدىن قوغداش تۈر تېرىلغۇ يەر مەركەزلەشكەن رايونلارغا مايىلاشتۇرۇش كېرەك . شاخ - شۆمبىنى ئېتىزغا قايتۇرۇش ، ئورگانىك ئوغۇتنى ، ئاز ئاغدۇرۇش ئاغدۇرما سىلىق ، زىرائەت نۆۋەتلەشتۈرۈپ تېرىش ، سۇلياۋ يوپۇق مىقدارنى ئازايتىش ۋە يىغىۋېلىپ پايدىلىنىشقا ئوخشاش تەدبىرلەرنى يولغا قويۇپ . يېزىلاردىكى يەر ئوبوروتىنىڭ تۇپراقنىڭ ئۆتۈنمىنى قوبۇل قىلغۇچى تەرەپ ئادا قىلىش جاۋابكارلىقى ، زىيادە ئوغۇتلاشتىن ساقلىنىش ، دېھقانچىلىق دورىلىرىنى قالايىمقان ئىشلىتىش قاتارلىق يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش ئۇسۇلى كەلتۈرۈپ چىقارغان تالان تۇپراق مۇھىتى

سۈپىتى تۆۋەنلەپ كەتتى . ئاۋۋال قوغداش تۈرىدىكى تېرىلغۇ يەر كۆلىمى ئازىيىپ ياكى تۇپراق مۇھىتى سۈپىتى تۆۋەنلەپ كەتتى . ناھىيە ، ئوبلاستلىق خەلق ھۆكۈمىتى ئۇلارغا ئاگاھلاندۇرۇش ئەسكەرتىش ھەمدە قانۇن بويىچە مۇھىت تەسىرىنى باھالاش تەستىقىغا چەك قويۇش قاتارلىق چەكلەش خاراكتېرلىك تەدبىر قوللىنىش لازىم . (دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، دېھقانچىلىق ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، مۇھىت ئىدارىسى ، سۇچىلىق ئىدارىسى قاتارلىق قاتنىشىدۇ).

(9) كارخانىلارنىڭ بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش . ئوبلاستىمىزنىڭ ئېكولوگىيەلىك فۇنكسىيە رايونى ، ئېكولوگىيە قىزىل سىزىقى ، تېرىلغۇ يەر قىزىل سىزىقى قاتارلىق تەلەپلىرىگە بىرلەشتۈرۈپ ، تۈر تۇرغۇزۇش ۋە مۇھىت تەسىرىنى باھالاش ھۆججىتىدە يادرو تەستىقلاش قاتارلىق مەنبەسىدىن تىزگىنلەش تەدبىرىنى كۈچەيتىپ ، ئالدىن قوغداش تۈرىدىكى تېرىلغۇ يەر مەركەزلەشكەن جايلاردا يېڭىدىن رەڭلىك مېتال تاۋلاش ، خىمىيە سانائىتى ، كوكىلاشتۇرۇش قاتارلىق تۇپراقلار مۇھىتىنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش نۇقتىلىق ساھە تۈرىنى قاتتىق كونترول قىلىش . تۇپراقنى تەپسىلىي تەكشۈرۈش نەتىجىسىگە ئاساسەن ، ھازىرقى ئالدىن قوغداش تۈر تېرىلغۇ يەر مەركەزلەشكەن رايونلاردىكى ئالاقىدار كارخانىلارنىڭ ، دەرىجىسىنى ئۆستۈرۈش ئۆزگەرتىش پىلانىنى تۈزۈپ ، يېڭى تېخنىكا قوللىنىش ، يېڭى ھۈنەر - سەنئەت ، نىشان ئۆزگەرتىش قەدىمىنى تېزلىتىشنى ئوتتۇرىغا قويۇش . ئەۋزەل رايون تۇپراق مۇھىتىنى مەخپىي تەكشۈرۈش قانات يايدۇرۇپ ، ئەۋزەل رايون تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى قەرەللىك كۆزىتىش تۈزۈمى ئورنىتىپ ، ھەر قايسى ناھىيە ، شەھەرلىك ھۆكۈمەت ۋە باغچە رايونى باشقۇرۇش كومىتېتى ئالدىن رايون ۋە ئۇنىڭ ئەتراپىدىكى بۇلغىما مەنبەسىنى تەكشۈرۈش كېرەك ، مەنبەدىن بۇلغىنىشنى تىزگىنلەش ، خېيىم - خەتەرنى باشقۇرۇشنى قاتتىق كونترول قىلىش . (مۇھىت ئىدارىسى ، ئىسلاھات - تەرەققىيات كومىتېتىنىڭ باشچىلىقى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى قاتنىشىدۇ).

(10) زور كۈچ بىلەن ئىلگىرى سۈرۈپ ، بىخەتەر پايدىلىنىش . تۇپراقنىڭ بۇلغىنىش ئەھۋالىنى ۋە يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرى ئۆلچەمدىن ئاشۇرۇش ئەھۋالىغا ئاساسەن ، بىخەتەر پايدىلىنىش تۈرىدىكى تېرىلغۇ يەر مەركەزلەشكەن ناھىيە ، ئۆز رايونىنىڭ ئاساسلىق زىرائەت سورت ۋە تېرىش ئادىتىگە بىرلەشتۈرۈپ ، بۇلغانغان تېرىلغۇ يەر بىخەتەرلىكى پايدىلىنىش لايىھىسى تۈزۈپ ۋە يولغا قويۇپ

، دېھقانچىلىق تېخنىكىسى قوللىنىپ تەڭشەش ئورنىغا سەپلىمە ئۆسۈملۈك تېرىش ، تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى تەڭشەش ، تۇپراق بۇلغىنىشىنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش تەدبىرىنى قوللىنىپ ، تېرىلغۇ يەر بىخەتەرلىكىگە كاپالەتلىك قىلىپ ، پايدىلىنىپ ، يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرى ئۆلچەمدىن ئېشىپ كىتىش خەۋپ - خەتەرنى تۆۋەنلىتىش . ھەر قايسى ناھىيە ، شەھەر ۋە رايوننىڭ يېزا ئىگىلىك تارماقلىرى يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنىڭ سۈپىتىنى تەكشۈرۈش ھەم دېھقانلارنى كۈچەيتىش ۋە يېڭىچە يېزا ئىگىلىك تىجارىتى سۈپىتىگە دېھقانلار ھەمكارلىق كوپىراتىپى تېخنىكا جەھەتتىن يېتەكلەش ۋە تەربىيەلەش . (دېھقانچىلىق ئىدارىسى باش بولۇپ ، دۆلەت زېمىنى ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

(11) ئومۇميۈزلۈك ئەمەلىيلەشتۈرۈپ ، قاتتىق باشقۇرۇپ كونترول قىلىش . قاتتىق باشقۇرۇپ - كونترول قىلىش تۈرىدىكى تېرىلغۇ يەرنى ئىشلىتىش ئورنىنى قاتتىق باشقۇرۇش ، قانۇن بويىچە يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنى ئىشلەپچىقىرىش مەنىسى قىلىنىدىغان جايدا ، يېمەكلىك يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنىڭ تېرىش مەنىسى قىلىنىدۇ ؛ يەر ئاستى سۈيى ۋە ئىچىملىك سۇ مەنبەسى بىخەتەرلىكىگە خەۋپ يېتىدىغان ، ئېغىر مېتالنىڭ نۇقتىلىق ئالدىنى ئېلىپ ۋە تىزگىنلەپ ، نۇقتىلىق بۇلغىما چىقىرىش كەسىپلىرىدە ، ناھىيىلىك ، شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمىتى ۋە رايونى باشقۇرۇش كومىتېتىنىڭ مۇھىت خەۋپ - خەتەرنى باشقۇرۇش - تىزگىنلەش لايىھەسى تۈزۈش كېرەك ھەمدە ئالاقىدار تەدبىرلەرنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش . باشقۇرۇش - كونترول قىلىش تۈرىدىكى تەتقىقات ئىلگىرى سۈرۈپ تېرىلغۇ يەرنى تېرىلغۇدىن ئورمانغا ، ئوتلاققا قايتۇرۇشنىڭ يولغا قويۇش دائىرىسىگە كىرگۈزۈپ ، ئېغىر بۇلغانغان تېرىلغۇ يەر ، تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى تەڭشەش ياكى يەرنى تېرىلغۇدىن ئورمانغا ، ئوتلاققا قايتۇرۇش پىلانى تۈزۈش ۋە يولغا قويۇش . تېرىلغۇ يەرنى ئۆۋەتلەشتۈرۈپ تېرىش ، شۈڭەكلەش تۈزۈمىنى سىناق قىلىش يولغا قويۇش . (يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، مالىيە ئىدارىسى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، مۇھىت ئىدارىسى ، سۇ باشقۇرۇش ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتنىشىدۇ).

(12) باغ ئورمان ئوتلاق تۇپراق مۇھىتىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش . ئورمان ، چىملىق - ئوتلاق ، باغ يېرىنىڭ دېھقانچىلىق دورىلىرىنى ئىشلىتىش مىقدارىنى قاتتىق تىزگىنلەش . يۇقىرى زەھەرلىك ، مىقدارى كۈچلۈك قالدۇقى كۆپ دېھقانچىلىق دورىسى ئىشلىتىش مەنىسى قىلىنىدۇ . بىيولوگىيەلىك

دېھقانچىلىق دورىلىرى ، جەلپ قىلغۇچى دورىلارنى باشقۇرۇش تۈزۈمىنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ ، ئىشلىتىش سالمىقىنى ئاشۇرۇشنى ئومۇملاشتۇرۇش كېرەك . ئېغىر بۇلغانغان ئوتلاق چارۋا بېقىشنى چەكلەش ، يولغا قويۇش دائىرىسىگە كىرگۈزۈش كېرەك . ئېغىر بۇلغانغان ئورمان ، باغ ھاسىلات يېمەكلىككە ئىشلىتىدىغان دېھقانچىلىق (ئورمانچىلىق) مەھسۇلات سۈپىتىنى تەكشۈرۈپ ئۆلچەشنى كۈچەيتىپ ، ئۆلچەمدىن ئېشىپ كەتكەنلىرىگە ، تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى تەكشۈش قاتارلىق تەدبىرلەرنى قوللىنىش (دېھقانچىلىق ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى مەسئۇل بولىدۇ) .

تۆتىنچى ، قۇرۇلۇش يەر ئىشلىتىش ئىجازىتىنى باشقۇرۇشنى يولغا قويۇپ ، ئولتۇراقلىشىش مۇھىت

خەۋپ - خەتىرىنىڭ ئالدىنى ئېلىش

(13) باشقۇرۇش تەلىپى ئېنىق قىلىش

1. تەكشۈرۈش باھالاش تۈزۈمىنى ئورنىتىش . 2017 - يىلىدىن باشلاپ ، دۆلەت پات ئارىدا ئېلان قىلغان « قۇرۇلۇش يېرى بويىچە تۇپراق مۇھىت تەكشۈرۈپ باھالاش تېخنىكا بەلگىلىمىسى » بويىچە ، سالماقچى بولغان يەر ئىشلىتىش ھوقۇقىنى قايتۇرۇۋالسا رەڭلىك مېتال تاۋلاش ، نېفىت پىششىقلاپ ئىشلەش ، خىمىيە سانائىتى ، تېببىي دورا ، كوكسلاشتۇرۇش قاتارلىق نۇقتىلىق ساھەلەر ۋە كارخانىلارنىڭ يېرىنى ، شۇنىڭدەك ئىشلىتىلىش ئورنى ئۆزگىرىشتە تۇرالغۇ ۋە سودا ، مەكتەپ ، داۋالاش ، كۈتۈنۈش ئاپپاراتى قاتارلىق ئاممىۋىي ئەسلىھەلەرنى يۇقىرىقىدەك كارخانىلارغا يېرىنى تەكشۈرۈپ تۇپراق مۇھىتىنى تەكشۈرۈپ باھالاپ ، « كىم بۇلغىسا ، شۇ تۈزەش ، شۇ ئىشلىتىش ، شۇ مەسئۇل بولۇش » پرىنسىپى بويىچە ، يەرنى زاپاس ساقلاش ، سېتىۋېتىش ، قايتۇرۇۋېلىش ، مۇددەتنى ئۆزگەرتىشتىن ئىلگىرى ، يەرنى زاپاس ساقلىغۇچى ئاپپاراتلارنىڭ يەر ئىشلىتىش ھوقۇقىغا ئىگە كىشى (ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ) تۇپراق مۇھىتىنىڭ ئەھۋالىنى تەكشۈرۈپ باھالاشنى قانات يايدۇرۇش ؛ ئاللىقاچان قايتۇرۇۋېلىنغانلىرى ، شۇ جايدىكى شەھەرلىك ، ناھىيەلىك خەلق ھۆكۈمىتى مەسئۇل بولۇپ تەكشۈرۈپ باھالاش . 2018 - يىلىدىن باشلاپ ، ئېغىر بۇلغانغان يېزا ئىگىلىك يېرىنى شەھەر - بازار قۇرۇلۇش يېرىنى ، شۇ جايدىكى شەھەرلىك ، ناھىيەلىك خەلق ھۆكۈمىتى مەسئۇل بولۇپ تەشكىللەپ ۋە قانات يايدۇرۇپ ، تەكشۈرۈپ باھالاش . تەكشۈرۈپ باھالاش نەتىجىسىنى شۇ جايدىكى مۇھىت ئاسراش ، شەھەر - يېزا پىلانى ، زېمىن بايلىقى تارمىقىغا ئەنگە ئالدۇرىدۇ . باھالاپ

بېكىتىش ئارقىلىق ئادەملەر ساغلاملىقىغا ئېغىر تەسىر يەتكۈزىدىغان بۇلغانغان يەرنى ، بۇلغىنىشنىڭ كېڭىيىپ كېتىشىنى توسۇش تەدبىرىنى قوللىنىش كېرەك ، بۇلغىما چىقىرىشنى ئۆلچەمگە يەتكۈزۈشتىن بۇرۇن تۇرالغۇ يېرى ، جامائەت ئەسلىھەلىرى قۇرۇلۇش يېرى ۋە يېزا ئىگىلىك يېرى قىلىپ ئىشلىتىشكە بولمايدۇ. (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، پىلانلاش ئىدارىسى قاتنىشىدۇ).

2. ئىشلىتىلىش ئورنى ئايرىلغان باشقۇرۇش تەدبىرلىرىنى ئايدىڭلاشتۇرۇش . 2017 - يىلىدىن باشلاپ ، ئوبلاستىمىزنىڭ تۇپراق بۇلغىنىش ئەھۋالىنى تەپسىلىي تەكشۈرۈش ئەھۋالىغا بىرلەشتۈرۈپ ، قۇرۇلۇش يېرىنى تەكشۈرۈپ باھالاش نەتىجىسىگە قاراپ ، بۇلغىنىش يەر نامى مۇندەرجىسىنى ۋە ئۇنى ئېچىپ پايدىلىنىش پاسسىپ تىزىملىكىنى تەدرىجىي ئورنىتىپ ، يەرنىڭ ئىشلىتىلىش ئورنىنى مۇۋاپىق بېكىتىش ھەمدە ۋاقىتدا يېڭىلاپ تۇرۇشى كېرەك . پىلاندىكى يەر ئىشلىتىش تۇپراق مۇھىتى سۈپەت تەلپىگە ئۇيغۇن كەلگەن يەرلەر ، يەر ئىشلىتىش تەرتىپىگە كىرگىلى بولىدۇ. ۋاقىتنىچە ئېچىپ پايدىلىنىش ۋە ھازىرقى باسقۇچتىكى بۇلغىنىشنى تۈزەش ، ئەسلىگە كەلتۈرۈش شەرتىنى ھازىرلىمىغان يەرلەر ، شۇ جايدىكى ناھىيە دەرىجىلىك ھۆكۈمەت تەشكىلاتى ، كونترول قىلىش ، بەلگە سېلىش ، ئېلان قىلىش ، قانات يايدۇرۇش ، يەر ئۈستى سۈيى ، يەر ئاستى سۈيى ، ھاۋا مۇھىت كۆزىتىش بويىچە رايون ئايرىپ باشقۇرۇش ؛ بايقاش بۇلغىنىشنىڭ كېڭىيىپ كېتىشىنى توسۇش كېرەك ، ئالاقىدار جاۋابكارلىق سۈپىتى بۇلغىما ئايرىپ ، توسۇلۇپ قېلىش قاتارلىق مۇھىت خەۋپ - خەتىرىنى باشقۇرۇش ، تىزگىنلەش تەدبىرلىرىنى ۋاقىتدا قوللىنىش (دۆلەت زېمىن ئىدارىسى باش بولۇپ ، مۇھىت ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، پىلانلاش ئىدارىسى ، سۇچىلىق ئىدارىسى قاتارلىققا تەنسۇدۇ).

(14) قۇرۇلۇش يېرىنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش مەسئۇلىيىتىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش . ھەر قايسى ناھىيە ، شەھەر ۋە رايوننىڭ زېمىن بايلىقى تارماقلىرى يەردىن پايدىلىنىش ئومۇمىي پىلانى ، شەھەر - يېزا پىلانى ۋە يەر - تۇپرىقنىڭ مۇھىت سۈپىتى ئەھۋالى ، يەر ئېلىش ، يىغىۋېلىش ، سېتىۋېلىش ۋە ئۆتۈنۈپ بېرىش ، ئىشلىتىش قاتارلىق ھالقىلاردا نازارەت قىلىپ باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش . ھەر قايسى ناھىيە ، شەھەر ۋە رايوننىڭ شەھەر - يېزا پىلانلاش تارمىقى تۇپراق مۇھىت سۈپىتى ئەھۋالىغا

بىرلەشتۈرۈپ ، شەھەر - يېزىلارنىڭ پىلانلاش ، دەلىللەش ۋە تەستىقلاشنى قاتتىق باشقۇرۇش. ھەر قايسى ناھىيە ۋە باغچا رايونى مۇھىت ئاسراش تارماقلىرى قۇرۇلۇش يېرىنىڭ تۇپراق مۇھىت ئەھۋالىنى تەكشۈرۈش ، خېيىم - خەتەرنى باھالاش ۋە بۇلغىنىش يەر تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش پائالىيىتىنى نازارەت قىلىش . زېمىن بايلىقى بەرپا قىلىپ ، شەھەر - يېزا پىلانى ، مۇھىت ئاسراش قاتارلىق تارماقلار ئوتتۇرىسىدىكى ئۇچۇر ئالماشتۇرۇش مېخانىزمىنى ھەمئورتىكە بولغان نازارەتچىلىكنى يولغا قويۇش(دۆلەت زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، پىلانلاش ئىدارىسى ، مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى مەسئۇل بولىدۇ).

(15) يەر ئىشلىتىش ئىجازىتىنى قاتتىق باشقۇرۇش. قۇرۇلۇش يېرىنى تۇپراق مۇھىت باشقۇرۇش تەلپىگە كىرگۈزۈپ ، شەھەر يىرىك پىلانى ۋە يەر باشقۇرۇش ، يەر ئېچىش ۋە پايدىلىنىش تۇپراق مۇھىتىنىڭ سۈپەت تەلپىگە ئۇيغۇن بولۇشى شەرت . ئوبلاست ، شەھەر دەرىجىلىك زېمىن بايلىقى ، شەھەر - يېزا يىرىك پىلانى قاتارلىق تارماقلار يەردىن پايدىلىنىش ئومۇمىي پىلانى شەھەر ، ئوبلاست ئومۇمىي پىلانى ۋە تىزگىنلەش تەپسىلىي پىلانى قاتارلىق ئالاقىدار يىرىك پىلانىنى تۈزگەندە ، بۇلغانغان يەر ، مۇھىت خېيىم - خەتەرنى تولۇق ئويلىشىش كېرەك ، يەرنىڭ ئىشلىتىلىش ئورنىنى مۇۋاپىق بېكىتىش. (پىلانلاش ئىدارىسى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى باش بولۇپ ، مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى قاتناشدۇ).

بەشىنچى، ساپ تۇپراق قوغداشنى كۈچەيتىپ ، تۇپراقنىڭ يېڭىدىن بۇلغىنىشىنى قاتتىق كونترول قىلىش.

(16) پايدىلانمىغان يەر مۇھىت باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش. پايدىلانمىغان يەرنى ئىلمىي ، تەرتىپلىك ئېچىپ پايدىلىنىش پىرىنسىپى بويىچە ، تۇپراقنىڭ بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش . يېزا ئىگىلىك يېرى قىلىپ ئاچماقچى بولغان ، شۇ جايدىكى ھۆكۈمەت ، تۇپراق مۇھىتى سۈپەت ئەھۋالىنى باھالاشنى تەشكىللەپ ۋە قانات يايدۇرۇپ ؛ مۇناسىپ ئۆلچىمىگە ئۇيغۇن كەلمەيدىغانلىرىنى ، يېمەكلىك يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرى تېرىشقا يول قويماسلىق . ھەر قايسى ناھىيە ۋە رايونلار ، تېرىلغۇ يەر زاپاس بايلىقىغا كىرگۈزۈپ پايدىلانمىغان يەرنى قوغداشنى كۈچەيتىپ ، قەرەللىك تەكشۈرۈشنى قانات يايدۇرۇپ ، قانۇن بويىچە قۇملۇق ، ساھىل ، شور يەر ، سارلىق قاتارلىق جايلارغا

قانۇنسىز بۇلغىما چىقىرىش قىلمىشى ، زەھەرلىك ، زىيانلىق ماددىلارنى تۆكۈش ، مۇھىت قانۇنىغا خىلاپ قىلمىشلارنى قاتتىق تەكشۈرۈش. كان ، نېفىتلىكى قاتارلىق كان بايلىقلىرىنى ئېچىش پائالىيەتلىرى رايوندىكى پايدىلانمىغان يەر مۇھىتىنى نازارەت قىلىشنى كۈچەيتىپ ، تۇپراقنىڭ بۇلغىنىش مەسىلىسى بايقالسا ، قەتئىي تەكشۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش ھەمدە ۋاقىتدا ھەيدەكچىلىك قىلىپ ، ئالاقىدار كارخانىلار ئۈنۈملۈك ئالدىنى ئېلىش تەدبىرى قوللىنىپ بۇلغىنىشنى تۈگىتىش ياكى يېنىكلىتىش . سۇغىرىش ئەندىزىسىنى ئەلالاشتۇرۇش ئارقىلىق ، دېھقانچىلىق تېخنىكىسىنى ياخشىلاش ، خىمىيىلىك ياخشىلاش قاتارلىق تەدبىرلەرنى ئىلگىرى سۈرۈپ ، ئوبلاست ، شورلۇق تۇپراقنى ياخشىلاش (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، دېھقانچىلىق ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسى ؛ ج خ ئىدارىسى ، سۇ باشقۇرۇش ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

(17) قۇرۇلۇش يېرى يېڭىدىن كۆپەيگەن بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش . يۇقىرى بۇلغىما ماددىلار چىقارغان تۈر ، مۇھىت تەسىرىنى باھالىغاندا ، تۇپراق مۇھىت تەسىرىنى باھالاش مەزمۇنى كۆپەيتىدۇ ، ھەم تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش كونكرېت تەدبىرى بولۇش ؛ تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش ئەسلىھەلىرى ئاساسىي گەۋدە قۇرۇلۇشى بىلەن تەڭ لايىھىلىنىشى ، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا قۇرۇلۇش قىلىش ، ئىشلەپچىقىرىشقا كىرىشتۈرۈلۈشى ۋە ئىشلىتىلىشى ؛ مۇھىت تارماقلىرى ئالاقىدار تەدبىرلىرىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش ئەھۋالىنى نازارەت قىلىپ باشقۇرىدۇ . 2017 - يىلىدىن باشلاپ ، ناھىيەلىك ، شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمەتلىرىگە نۇقتىلىق ساھە ، كارخانىلار بىلەن تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش مەسئۇلىيەتنامىسى ئىمزالاپ ، ئالاقىدار تەدبىرى ۋە مەسئۇلىيەتنى ئايدىڭلاشتۇرۇپ ، مەسئۇلىيەتنامىسىنى جەمئىيەتكە ئاشكارا قىلىش (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى مەسئۇل بولىدۇ).

(18) بوشلۇق ئورۇنلاشتۇرۇلۇشى باشقۇرۇشنى كونترول قىلىشنى كۈچەيتىش . سانائەت كارخانىلىرى توپلىشىپ تەرەققىي قىلىشقا ئىلھام بېرىش ، يەردىن تېجەشلىك ، تۈجۈپلىك پايدىلىنىش سەۋىيەسىنى ئۆستۈرۈش ، تۇپراقنىڭ بۇلغىنىشنى ئازايتىش. ئالاقىدار ساھەلەردىكى كارخانىلارنىڭ

ئورۇنلاشتۇرۇلۇشنى ئورۇن تاللاش تەلىپى بويىچە قاتتىق ئىجرا قىلىش، ئاھالىلەر رايونى، مەكتەپ، داۋالاش ۋە كۈتۈنۈش ئاپپاراتى قاتارلىق جايلار ئەتراپىدا يېڭىدىن تۇپراق مۇھىتى نۇقتىلىق نازارەت قىلىپ باشقۇرۇلىدىغان كارخانىلار قۇرۇشى مەنى قىلىندۇ؛ يېڭىچە بازارلاشتۇرۇشنى ئىلگىرى سۈرۈش، كەسىپ قۇرۇلمىسىنى تەڭشەش ۋە ئارتۇق ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارىنى سېلىكتۇرۇش قاتارلىقلارغا بىرلەشتۈرۈپ، تۇپراقتا ئېغىر بۇلغىنىش پەيدا قىلغان ھازىرقى بار بولغان كارخانىلارنى تەرتىپلىك كۆچۈرۈش ياكى قانۇن بويىچە تاقاش. رايون فۇنكسىيەسىنىڭ ئورنى ۋە تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش ئېھتىياجىغا بىرلەشتۈرۈپ، تۇرمۇش ئەخلەتلىرىنى ئىلمىي ئورۇنلاشتۇرۇپ بىر تەرەپ قىلىش، خەتەرلىك تاشلاندىقلىرىنى بىر تەرەپ قىلىش، كېرەكسىز-كونا بايلىقلاردىن قايتا پايدىلىنىش. (تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى باش بولۇپ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى، مۇھىت ئىدارىسى، قۇرۇلۇش ئىدارىسى، سۇ باشقۇرۇش ئىدارىسى، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

ئالتىنچى، كۈچەيتىپ، بۇلغىما مەنبەسىنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش، تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش خىزمىتىنى ياخشى ئىشلەش.

(19) سانائەت، كانچىلىق بۇلغاش مەنبەسىنى قاتتىق كونترول قىلىش.

1. بۇلغىغان كارخانىلارنىڭ مۇھىتىنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش. ئوبلاست بويىچە زاۋۇت كان - كارخانىلارنىڭ جايلىشىش ۋە بۇلغىما قويۇپ بېرىش ئەھۋالىغا ئاساسەن، ئېغىر مېتال ئورگانىك بۇلغىمىلار قاتارلىق زەھەرلىك، زىيانلىق بۇلغىما كارخانىلىرى مۇھىم نۇقتا قىلىنغان نازارەت قىلىپ باشقۇرىدىغان كارخانىلارنىڭ ئىسمىلىكىنى بەلگىلەپ، ھەرىكەت ھالىتىدە باشقۇرۇش؛ 2018 - يىلدىن باشلاپ، سانجى ئوبلاستلىق نۇقتىلىق نازارەت قىلىپ باشقۇرۇلىدىغان كارخانىلار ھەر يىلى ئۆز ئالدىغا ياكى ھاۋالە قىلىپ، تۇپراق مۇھىتىنى ئۆلچەپ تەكشۈرۈش، كۆزىتىش نەتىجىسىنى جەمئىيەتكە ئاشكارىلاشنى قانات يايدۇرۇش. ھەر قايسى ناھىيە ۋە باغچا رايونى مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى قەرەللىك ھالدا نۇقتىلىق نازارەت قىلىپ باشقۇرۇلىدىغان كارخانا ۋە سانائەت رايونى ئەتراپىدىكى تۇپراق مۇھىتىنى ئۆلچەپ تەكشۈرۈشنى قانات يايدۇرۇپ، سانلىق مەلۇماتلارنى ۋاقتىدا يۇقىرىغا يوللاش، شۇ ئارقىلىق تۇپراق مۇھىت ئۇچۇرلىرىنى باشقۇرۇش سۈپىسى

، نەتىجىسىنى مۇھىت قانۇنىنى ئىجرا قىلىش ۋە خەۋپ - خەتەردىن سىگنال بېرىش مۇھىم ئاساسى قىلىش . كان كارخانىلىرىنىڭ كېرەكسىز سۇ ، كېرەكسىز گاز ۋە داشقال يىغىشتۇرۇش داۋامىدا بۇلغىمىنى تۇپراق ، مۇھىتقا يۆتكىشنى مەنى قىلىش . رەڭلىك مېتال تاۋلاش ، خىمىيە سانائىتى قاتارلىق ساھەلەردىكى كارخانىلارنىڭ ئىشلەپچىقىرىش ئەسلىھەلىرىنى ، قۇرۇلما ۋە بۇلغىنىشنى تىزگىنلەش ئەسلىھەلىرى چۈۋۈپ ، قالدۇق بۇلغىنىشلارنى ۋە بىخەتەر بىر تەرەپ قىلىش لايىھەسىنى ئالدىن تۈزۈش كېرەك ، ھەمدە شۇ جايدىكى مۇھىت ئاسراش ، سانائەت ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش تارمىقىغا ئەنگە ئالدۇرۇش ؛ ئالاقىدار بەلگىلىمىلەرگە قاتتىق ئەمەل قىلىپ ، بىخەتەرلىك بىر تەرەپ قىلىش ، چۈۋۈش پائالىيىتىنىڭ تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى مەسئۇل بولىدۇ) .

2. ئېغىر مېتال كارخانىلىرىنىڭ مۇھىتىنى بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىشنى كۈچەيتىش . كەسىپلەردىكى بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش . ئېغىر مېتال بۇلغىمىسى چىقىرىش ئۆلچىمىنى قاتتىق ئىجرا قىلىپ ، ئېغىر مېتال كارخانىسىنى نازارەت قىلىش ، تەكشۈرۈش سالمىقىنى ئاشۇرۇپ ، چېتىشلىق ئېغىر مېتال قويۇپ بېرىدىغان كارخانىلار مۇقىم ئۆلچەمگە يەتكۈزۈپ قويۇپ بېرىشگە ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىش ، تۈزەتكەندىن كېيىن يەنىلا ئۆلچەمگە يەتمىگەن كارخانىلارغا ، قانۇن بويىچە توختىتىشقا ، كۆچۈپ كىتىشكە بۇيرۇلىدۇ ، ھەمدە كارخانىلارنىڭ تىزىملىكىنى جەمئىيەتكە ئاشكارىلىشى كېرەك . ئېغىر مېتاللارغا چېتىشلىق نوقتىلىق ساھەلەرنىڭ قالدۇق ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارى داۋاملىق شاللىنىپ ، ئېغىر مېتال ۋە ساھە ئىجازەت شەرتىنى ئىجرا قىلىش ، قالدۇق ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارىنى يېڭىدىن قۇرۇشنى ياكى ئىشلەپچىقىرىش ئىقتىدارىنىڭ ئېغىر ئوشۇقچىلىق ساھەلەرنىڭ قۇرۇلۇش تۈرلىرىنى مەنى قىلىدۇ . ئېغىر مېتاللارنىڭ مۇھىتىنى بۇلغىشىغا چېتىشلىق نوقتىلىق سانائەت كەسىپلىرىنى پاكىز ئىشلەپچىقىرىش تېخنىكىسىنى يولغا قويۇش لايىھەسى تۈزۈپ ، كارخانا ئىلغار ئىشلەپچىقىرىش تېخنىكىسى ۋە تېخنىكىسىنى تەتبىقلىنىدۇ . 2020 - يىلى نوقتىلىق ساھەلەرنىڭ ئېغىر مېتال قويۇپ بېرىش مىقدارى 2013 - يىللىق سەۋىيەنى ساقلاش (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى ، ئىقتىساد - ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتىنىڭ باشچىلىقىدا ، تەرەققىيات ۋە ئىسلاھات كومىتېتى قاتنىشىدۇ) .

3. سانائەت تاشلاندۇقلىرىنى قېلىپلاشتۇرۇپ بىر تەرەپ قىلىشنى كۈچەيتىش. 2017 - يىلدىن باشلاپ ، سانجى ئوبلاستىدا كۆپ مىقداردا قاتتىق كېرەكسىز نەرسىلەرنى دۆۋىلەپ ساقلاش ئەھۋالىنى ئومۇميۈزلۈك تەكشۈرۈش . 2018 - يىلدىن باشلاپ ، تەكشۈرۈپ مەسىلىلەر ساقلانغان كۆمۈر تېشى ، سانائەت ، قوشۇمچە كەسىپ مەھسۇلاتلىرى گەج ، ئۇۋاق كۆمۈر كۈلى ، مېتاللورگىيە داشقىلى ، كاربىد داشقىلى ، گۈڭگۈرتسىزلەندۈرۈش ، نىتراتسىزلەشتۈرۈش ، چاڭ - توزان تازىلاش پەيدا بولغان قاتتىق تاشلاندۇقلارنى دۆۋىلەپ ساقلاش ئورۇنلىرىنى ئومۇميۈزلۈك تۈزەش ، تۈزۈپ كېتىش ، چۈشۈپ كېتىش ، سىڭىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئەسلىھەلىرىنى مۇكەممەللەشتۈرۈپ ، تۈزەش لايىھىسىنى تۈزۈپ چىقىپ ، تەرتىپلىك يولغا قويۇش كېرەك. قاتتىق كېرەكسىز نەرسىلەرنى بايلىققا ئايلاندۇرۇپ پايدىلىنىشنى زور كۈچ بىلەن ئىلگىرى سۈرۈپ ، 2020 - يىلى ئوبلاست بويىچە سانائەت قاتتىق تاشلاندۇقلاردىن ئۇنىۋېرسال پايدىلىنىش نىسبىتىنى % 80 كە يەتكۈزۈش . ئوبلاستىمىزنىڭ خەتەرلىك تاشلاندۇق يىللىق چىقىش مىقدارى بىر قەدەر كۆپ بولغان رەڭلىك مېتال تاۋلاش ۋە پروكاتلاش ، نېفىت پىششىقلاپ ئىشلەش ، كوكس تاۋلاش كەسپى ، قارا مېتال تاۋلاش - يېسىلاش سانائىتىنىڭ ، نېفىت ۋە تەبىئىي گاز ئېلىش ساھەسى ، خىمىيە خام ئەشياسى ۋە خىمىيەۋى ياسالمىلارنى ئىشلەش قاتارلىق كەسىپلەر ئۆزى قۇرغان خەتەرلىك تاشلاندۇقلارنى بىر تەرەپ قىلىش ، پايدىلىنىش ئەسلىھەلىرىنى ئىلگىرى سۈرۈشنى يولغا قويۇپ ، خەتەرلىك تاشلاندۇقلارنى بايلىققا ئايلاندۇرۇپ ھەر تەرەپلىمە پايدىلىنىش ۋە بىخەتەر بىر تەرەپ قىلىش. سانائەت رايونى سانائەت قاتتىق تاشلاندۇقلىرىنىڭ مۇھىت باشقۇرۇش سالىمىنى كۈچەيتىش ، قاتتىق تاشلاندۇق ، خەتەرلىك تاشلاندۇقنىڭ مىقدارى چوڭ سانائەت رايونى قاتتىق تاشلاندۇق خەتەرلىك تاشلاندۇقلارنى بىر تەرەپ قىلىش يانداشما پايدىلىنىش ئەسلىھەلىرىنى تولۇقلاش ، قاتتىق تاشلاندۇق خەتەرلىك تاشلاندۇقلارنى بىخەتەر بىر تەرەپ قىلىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىش (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى ئېرىشتى ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، ئىقتىساد - ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتىنىڭ باشچىلىقىدا ، دۆلەت زېمىنى ئىدارىسى قاتنىشىدۇ) .

(20) يېزا ئىگىلىك بۇلغىنىشنى تىزگىنلەش .

1. دېھقانچىلىق دورىلىرى خىمىيەۋى ئوغۇتنى مۇۋاپىق ئىشلىتىش . خىمىيەۋى ئوغۇتنى ئىلمىي

ئوغۇتلاش ، دېھقانلارنى ۋە يېڭىچە يېزا ئىگىلىك باشقۇرۇش سۈيىپىكتلىرىنىڭ ئورگانىك ئوغۇت ، خىمىيەۋى ئوغۇت ئىشلىتىش مىقدارىنى ئازايتىش . دۆلەتنىڭ مۇناسىۋەتلىك يۇقىرى زەھەرلىك ، يۇقىرى قالدۇقلۇق دېھقانچىلىق دورىلىرىنى ئىشلىتىش ۋە باشقۇرۇش بەلگىلىمىسىنى ، دېھقانچىلىق دورىلىرى ئوراش قاچىلاش ئەسۋابى قاتارلىق تاشلاندىقۇقلارنى يىغىۋېلىش تۈزۈمىنى قاتتىق ئىجرا قىلىش. دېھقانچىلىق دورىسى ئورۇسى تاشلاندىقۇقلارنى يىغىۋېلىپ بىر تەرەپ قىلىشنى كۈچەيتىپ ، بۇ « گۇۋۇيۈەننىڭ ساقلىقنى ساقلاش مۇلازىمىتى تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈش توغرىسىدىكى بىر قانچە پىكرى » نى ئەمەلىيلەشتۈرۈش ئۈچۈن تۈزگەن مەخسۇس پىلان ، شۇنداقلا دۆلىتىمىزنىڭ جۇڭگو تىبابىتى دورىلىرى ئارقىلىق ساقلىقنى ساقلاش مۇلازىمىتىنى راۋاجلاندۇرۇش توغرىسىدىكى تۇنجى دۆلەت دەرىجىلىك پىلان ، ئوبلاست بويىچە ھوسۇلى جەھەتتە چوڭ ناھىيە بولۇپ 30 % ئاشلىق (ياغ) كۆكتاتچىلىق چوڭ ناھىيەلەر ۋە بارلىق نۇقتىلىق ناھىيە ۋە دۆلىتىمىزدىكى ئۇرۇق ئىشلەپچىقىرىدىغان چوڭ ناھىيەلەرنى قانات يايدۇرۇپ ، دېھقانچىلىق دورىسى ئورۇسى تاشلاندىقۇقلارنى يىغىپ بىر تەرەپ قىلىش . يېزىلاردىكى تۇرمۇش ئەخلەتلىرىنى توشۇش ، يىغىش ، بىر تەرەپ قىلىشنى كۈچەيتىپ ، شەھەر - بازارلارنىڭ تۇرمۇش ئەخلەتلىرىنى ، بۇلغىما پاتىقى ، سانائەت كېرەكسىزلىرىنى بىۋاستە ئوغۇت قىلىش قەتئىي مەنئى قىلىندۇ . 2020-يىلغا بارغاندا ئوبلاست بويىچە ئاساسلىق زىرائەت خىمىيەۋى ئوغۇت ، دېھقانچىلىق دورىسى 2013 - يىلغا سېلىشتۇرغاندا ئەمەلگە ئېشىشى نۆللۈك ئاشىدۇ ، خىمىيەۋى ئوغۇت ، دېھقانچىلىق دورىسى پايدىلىنىش نىسبىتىنى 40 % ئارتۇق ، يەر ئۆلچەپ تەڭشەپ ئوغۇتلاش تېخنىكىسىنى ئومۇملاشتۇرۇش نىسبىتىنى 90 % تىن ئاشۇرۇلدى . (دېھقانچىلىق ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، مۇھىت ئىدارىسى ، تەمىنات - سودا كوپراتىپى قاتارلىق قاتنىشىدۇ).

2. كېرەكسىز سۇلياۋ يوپۇق ، يىغىۋېلىپ پايدىلىنىشنى كۈچەيتىش. قانۇنغا خىلاپ 0.01 مىللىمېتىرلىق كىچىك ، چىداملىق مەزگىلى 180 كۈن قاتارلىق ئالاقىدار سۈپەت ئۆلچىمى لايىقەتلىك ئەمەس سۇلياۋ يوپۇق ئىشلەپچىقىرىش ۋە سېتىشقا قاتتىق زەربە بېرىش. ئىشلەپچىقىرىش كارخانىلىرىنىڭ پەن - تېخنىكا يېڭىلىق يارىتىش ، يېڭى تېخنىكا قوللىنىش ، پارچىلىنىدىغان ،

بۇلغانمىغان ، ئېتىز - ئېرىق سۇلياۋ يوپۇق يېڭى ماتىريالىرى ئىشلەپچىقىرىشقا ئىلھام بېرىپ ؛ رىغبەتلەندۈرۈش سېتىش كارخانىسى ۋە ئېتىز - ئېرىق سۇلياۋ يوپۇق ئىشلىتىش ، يېزا ئىگىلىك ئىشلەپچىقىرىش - تىجارەت تەشكىلاتلىرىدىن ساتقان پارچىلىنىدىغان ، بۇلغانمىغان ئېتىزلاردىكى سۇلياۋ يوپۇقنى رىغبەتلەندۈرۈش ھەمدە تەدرىجىي كېڭەيتىش . سۇلياۋ يوپۇق ، يىغىۋېلىپ پايدىلىنىش مېخانىزمى بەرپا قىلىپ ، تاشلاندىق سۇلياۋ يوپۇق ، يىغىۋېلىپ ساقلاش ۋە ھەر تەرەپلىمە پايدىلىنىش تور ئورنىتىپ ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈپ ، 2020 - يىلىغا بارغاندا ، تاشلاندىق سۇلياۋ يوپۇق پۈتۈنلەي قايتۇرۇۋېلىنىپ پايدىلىنىلىدۇ (دېھقانچىلىق ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، جامائەت خەۋپسىزلىكى ئىدارىسى ؛ ج خ ئىدارىسى ، سودا سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى ، تەمىنات - سودا كوپىراتىپى قاتارلىق قاتنىشىدۇ).

3. چارۋا ، ئۆي قۇشلىرى باقمىچىلىقىدا بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش كۈچەيتىش كېرەك . ، چارۋا دورىسى ، يەم - خەشەك خۇرۇچى ئىشلەپچىقىرىش ۋە ئىشلىتىشكە مىقدارى كۆپ ، ئىشلىتىش مەنى قىلىنغان بۇيۇملارنى ياكى ئالدىنى ئېلىش چەكلەنگەن دورا قوشۇش ، مىقدار ئازايتىشنى قاتتىق قېلىپلاشتۇرۇپ مەنبەسىدىن ئىلگىرى سۈرۈش . ھەر قايسى ناھىيە ، شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمىتى ۋە رايونى باشقۇرۇش كومىتېتىنىڭ بىر تۇتاش ئويلىشىپ ، مۇھىتنىڭ بەرداشلىق بېرىش ئىقتىدارى ۋە چارۋا - قۇش باقمىچىلىقىدىن بولىدىغان بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش تەلىپى بويىچە ، چارۋا ، ئۆي قۇشلىرى باقمىچىلىقىدا بېقىش چەكلەنگەن رايونى ئايرىش تاماملاپ ، ئاساسەن دېھقانچىلىق بىلەن چارۋىچىلىقنى بىرلەشتۈرۈش ، تېرىقچىلىق ، تەڭپۇڭلاشتۇرۇش پىرىنسىپى ، چارۋا ، ئۆي قۇشلىرى باقمىچىلىقىدا ئىلمىي پىلانلاپ ئورۇنلاشتۇرۇش ، قانۇن بويىچە تاقاش ياكى كۆچۈرۈپ بېقىش چەكلەنگەن رايوندىكى چارۋا - قۇش باقمىچىلىق فېرمىسى (كىچىك رايونى) ۋە باقمىچىلىق كەسپىي ئائىلىسى بار . چارۋا ، ئۆي قۇشلىرى باقمىچىلىقىدا گەندە ئۇنىۋېرسال پايدىلىنىش ، باقمىچىلىق كەسپى بىلەن ئورگانىك بىرلەشتۈرۈپ ، ئايالما تەرەققىياتنى نۇقتىدا سىناق قىلدى . چارۋا ، ئۆي قۇشلىرى باقمىچىلىقىدا گەندە بىر تەرەپ قىلغاندىن كېيىن ئېتىزغا كۆزىتىش ، چارۋا ، ئۆي قۇشلىرى قىغىنى بىر تەرەپ قىلىش ۋە ئۇنىڭدىن پايدىلىنىش ئەسلىھە

قۇرۇلۇشقا ئىلھام مەدەت بېرىپ ، كۆلەملەشكەن باقمىچىلىق مەيدانى ، باقمىچىلىق رايونى يانداش قۇرۇلۇشى تاشلاندىۇقلارنى بىر تەرەپ قىلىش ئەسلىھەسى نىسبىتى 75 % كە يەتكۈزۈش .) چارۋىچىلىق ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، مۇھىت ئىدارىسى ، پىلانلاش ئىدارىسىغا تەنسۇدۇ .

4، سۇغىرىش سۇ سۈپىتىنى باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش . سۇغىرىش سۇ سۈپىتىنى كۆزىتىپ ئۆلچەش قانات يايدۇرۇپ ، سۇغىرىشقا ئىشلىتىلىدىغان سۇ ئېتىز - ئېرىق سۇغىرىش سۇ سۈپىتىنىڭ ئۆلچىمىگە ئۇيغۇن كېلىشى كېرەك ، سۇ سۈپىتىنىڭ ئېتىز - ئېرىقلارنى سۇغىرىدىغان سۇ ئۆلچىمىگە يەتمىگەن ، ناھىيىلىك ، شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمىتى ۋە رايونى باشقۇرۇش كومىتېتى تەدبىر قوللىنىپ ياخشىلاش كېرەك . ئۇزۇن مۇددەت ئىشلەتكەندە پاسكىنا سۇ بىلەن سۇغىرىش سەۋەبىدىن كەلتۈرۈپ چىقارغان تۇپراقنىڭ بۇلغىنىشى ئېغىرلىشىپ ، يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتىنىڭ سۈپەت بىخەتەرلىكىگە تەھدىت ئېلىپ كەلدۇ ، تېرىقچىلىق قۇرۇلمىسىنى ۋاقتىدا تەكشۈرۈش كېرەك . ئەڭ قاتتىق بولغان سۇ بايلىقىنى باشقۇرۇش تۈزۈمىنى يولغا قويۇش كېرەك ، يەر ئاستى سۈيىنى تارتىشنى قاتتىق تەكشۈرۈپ تەستىقلاش ئۆتكىلىنى چىڭ تۇتۇپ ، سۇ بايلىقىنى بىر تۇتاش باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ ، يەر ئاستى سۈيىنى ئېلىش ئىجازىتىنى تەكشۈرۈپ قاتتىق كونترول قىلىش . يېڭى قېزىلغان قۇدۇق ، ماشىنىلاشقان قۇدۇق يېڭىلاش ۋە تەستىقلاشقا قارىتىلغان باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش . « سۇ ئارقىلىق مۇقىم توك ، سۇ ئارقىلىق توك بىلەن كونترول قىلىش » تەدبىرىنى قوللىنىپ يەر ئاستى سۈيىنى ئېچىشنى قاتتىق كونترول قىلىش ، رايون خاراكتېرلىك يەر ئاستى سۈيىنى ئېلىش ئومۇمىي مىقدارى ۋە يەر ئاستى سۈيىنىڭ ئورنى « قوش تىزگىنلەش » تۈزۈمىنى ، يەر ئاستى سۈيىنى ئېچىش مىقدارىنى ئازايتىپ كۆپەيتىمەسلىك (سۇچىلىق ئىدارىسى ، يېزا ئىگىلىك ئىدارىسى مەسئۇل بولىدۇ) .

(21) داۋالاش ۋە تۇرمۇش پائالىيەتلىرىدىن بۇلغىنىش .

1. داۋالاش كېرەكسىز بۇيۇملىرىنى مەركەزلەشتۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش ئەسلىھە قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش . سانجى شەھىرى داۋالاش ئەخلەتلىرىنى بىر تەرەپ قىلىش ئەسلىھەلىرى ئۆزگەرتىش خىزمىتىنى تېزىدىن تاماملاپ ، داۋالاش كېرەكسىز بۇيۇملىرىنى بىخەتەر بىر تەرەپ قىلىش . يېقىن

جايدا بىر ياقلىق قىلىش پرىنسىپى بويىچە ، ئوبلاستىمىزنىڭ ، داۋالاش ئاپپاراتلىرىنىڭ تارقىلىشى ، ئاھالە ئۈچۈن مۇلازىمەت قىلىش ، داۋالاش تاشلاندىقلىرىنىڭ پەيدا بولۇش مىقدارىنى قاتارلىق ئامىللارغا بىرلەشتۈرۈپ ، ئوبلاستلىق خەلق ھۆكۈمىتى داۋالاش كېرەكسىز بۇيۇملىرىنى مەركەزلەشتۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش ئەسلىھەلىرى قۇرۇلۇشى خىزمىتىنى بىر تۇتاش پىلانلاش . بۇنى ماناس ناھىيىسى ، فۇكاڭ شەھىرى ، گۇچۇڭ ناھىيىسى ، خەلق ھۆكۈمىتى مەسئۇل بولۇپ دۆلەت تەلپىگە ئۇيغۇن داۋالاش كېرەكسىز بۇيۇملىرىنى مەركەزلەشتۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش ئەسلىھەلىرى ، قېلىپلاشقان داۋالاش كېرەكسىز بۇيۇملىرىنى مەركەزلەشتۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىش خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇش . سەھىيە ۋە پىلانلىق تۇغۇت كومىتېتى مەسئۇل بولىدۇ ، داۋالاش - سەھىيە ئاپپاراتلىرى ۋە داۋالاش كېرەكسىز بۇيۇملىرىنى مەركەزلەشتۈرۈپ بىر تەرەپ قىلىدىغان ئورۇنلار بىلەن شۇغۇللىنىدىغان بۇيۇملىرىنى يىغىش ، توشۇش ، ساقلاش ، بىر تەرەپ قىلىش پائالىيىتىدە كېسەللىكنىڭ ئالدىنى ئېلىش خىزمىتىنى ھەمدە خىزمەتچى خادىملارنىڭ دۆلەت ئەھۋالىنى قەرەللىك نازارەت قىلىپ تەكشۈرۈش ياكى قەرەلسىز ئارىلاپ تەكشۈرۈش . مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى جاۋابكار بولۇپ داۋالاش كېرەكسىز بۇيۇملىرىنى يىغىش ، توشۇش ، ساقلاش ، بىر تەرەپ قىلىش پائالىيىتىدىكى مۇھىت بۇلغىنىشى ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش خىزمىتىنى بىر تۇتاش نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش (سەھىيە ۋە پىلانلىق تۇغۇت كومىتېتى باش بولۇپ ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، مۇھىت ئىدارىسى ، پىلانلاش ئىدارىسى ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، مالىيە ئىدارىسى قاتنىشىدۇ).

2. تۇرمۇش ئەخلەتلىرىنى زىيانسىزلاندۇرۇپ بىر تەرەپ قىلىشنى كۈچەيتىش . ھۆكۈمەت ، مەھەللە ، كارخانىلار ۋە ئاھالىلەرنىڭ ماسلاشتۇرۇش مېخانىزمى تۇرمۇش ئەخلەتلىرى يىغىۋېلىنىدىغان ماددىلار بويىچە ، ئورگانىك ئاسان چىرىيدىغان ئەخلەتلەر ، زىيانلىق ئەخلەتلەر ، باشقا ئەخلەت تۆت خىل ، تۈرگە ئايرىپ تاشلاش ، يىغىش ، توشۇش ۋە بىر تەرەپ قىلىش ، تۇرمۇش ئەخلەتلىرىنى يولغا سېلىش ئارقىلىق توپلىغان ، ئۇنىۋېرسال ھالدا دەۋرىيلىك پايدىلىنىش ، ئەخلەت مىقدارىنى ئازايتىش ئىلگىرى سۈرۈش ، بايلىققا ئايلاندۇرۇش ، زىيانسىزلاشتۇرۇش قانات يايدۇرۇلدى . قۇرۇلۇش ئەخلەتلىرى قاتارلىق بايلىققا ئايلاندۇرۇپ قۇرۇلۇش ماتېرىيالى مەھسۇلاتى ئىشلەپچىقىرىشقا پايدىلىنىش ئۈلگە كۆرسىتىش (قۇرۇلۇش ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات

كومىتېتى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، مالىيە ئىدارىسى ، مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى قاتنىشىدۇ) .

3. يېزا مۇھىتىنى تۈزەش . كەنت تازىلىق تۈزۈمى بەرپا قىلىش ، يېزىلاردىكى تۇرمۇش ئەخەلەتلىرىنى تۈزەش قېلىپلاشتۇرۇش ، يېزا تۇرمۇش پاسكىنا سۈنى تۈزەش قۇرۇلۇشىنى يولغا قويۇپ ، يېزا ساپلاشتۇرۇش قۇرۇلۇشى يېزىلارنىڭ يۈزلۈك مەنبە بۇلغىنىشىنى تۈزەش ، تۇرمۇش ئەخەلەتلىرىنى تۈرگە ئايرىپ ئىلگىرى سۈرۈپ مىقدارىنى ئازايتىپ بىر تەرەپ قىلىشنى يولغا قويۇپ ، يېزا يورۇتۇش قۇرۇلۇشى ، ئېنېرگىيە تېجەيدىغان چىراغ ، نۇقتىلىق چىڭ تۇتۇپ ، كەنت ئائىلىلەرگىچە غول يول ، ئاممىۋى سورۇنلاردا ۋە كىچىك سەيلىگاھلار بولغان يورۇتۇشنى چوڭقۇر يولغا قويۇپ ، يېزا مۇھىتىنى ئۈنۈپرسال تۈزەش « مۇكاپاتلاش ئارقىلىق تىزگىنلەشنى ئىلگىرى سۈرۈش سىياسىتى يولغا قويۇش (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، مالىيە ئىدارىسى قاتنىشىدۇ) .

يەتتىنچى ، تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى قانات يايدۇرۇپ ، رايون تۇپراق مۇھىتى سۈپىتىنى ياخشىلاش .

(22) ئېنىق تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى ئاساس قىلىدۇ . « كىم بۇلغىسا ، شۇ تۈزەش » پىرىنسىپى تۈپەيلىدىن كېلىپ چىقىدىغان تۇپراقنىڭ بۇلغىنىش ئورۇن ياكى شەخسلەر تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى سۈبېكتلىق مەسئۇلىيىتىنى ئۈستىگە ئالىدۇ . جاۋابكارلىق سۈبېكتى ئۆزگىرىش بولسا ، ئۆزگەرگەندىن كېيىنكى ھەقدارلىق ۋارىسلىق قىلىش ، قەرز ئورۇن ياكى شەخسلەر ئالاقىدار جاۋابكارلىقنى ئۈستىگە ئالىدۇ ؛ يەر ئىشلىتىش ھوقۇقىنى قانۇن بويىچە ئۆتۈنۈپ بېرىلگەن بولسا ، يەر ئىشلىتىش ھوقۇقىنى ئۆتۈنۈپ ئادەم ياكى ئىككى تەرەپ پۈتۈشكەن ئالاقىدار جاۋابكارلىقنى جاۋابكار ئۈستىگە ئالىدۇ . جاۋابكارلىق سۈبېكتى يوقىلىپ كېتىشى ياكى مەسئۇلىيەت سۈبېكتى ئېنىق بولماسلىق ، شۇ جايدىكى ناھىيە دەرىجىلىك خەلق ھۆكۈمىتى مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باشلامچىلىق بىلەن قانۇن بويىچە ئالاقىدار جاۋابكارلىقنى ئۈستىگە ئالىدۇ (، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتنىشىدۇ) .

(23) تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئومۇمىي پىلانى تۈزۈپ چىقىلدى . يېزا ئىگىلىك

مەھسۇلاتلىرىنىڭ سۈپەت مەسىلىسىنى ھەل قىلىش ۋە ئولتۇراقلىشىش مۇھىتى بىخەتەر تۇپراقنىڭ گەۋدىلىك بۇلغىنىش مەسىلىسىنى مۇھىم نۇقتا قىلىپ ، ئاۋۋال پىلانلاپ ئاندىن بويىچە يولغا قويۇش ، بىر تەرەپتىن تەكشۈرۈپ ، بىر تەرەپتىن تۈزەش پىرىنسىپىدا چىڭ تۇرۇلىدۇ ، تۇپراقنىڭ بۇلغىنىش ئەھۋالىنى ئاساسەن تۇپراق بۇلغىنىشىنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئومۇمىي پىلانى تۈزۈپ چىقىلدى ، بېكىتىلگەن تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى نىشان ، ئەۋزەل رايون ، مۇھىم نۇقتىنى ئايدىڭلاشتۇرماق ۋەزىپە ، جاۋابكار ئورۇن ۋە يىلغا بۆلۈپ يولغا قويۇش پىلانى ، تۈر ئامبىرى بەرپا قىلىش. 2017-يىلى 9-ئاينىڭ ئاخىرىدىن بۇرۇن تاماملاش ھەمدە تۇپراق بۇلغىنىشىنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش پىلانىنى ئاپتونوم رايونلۇق مۇھىت ئاسراش نازارىتى مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باشلامچىلىق بىلەن ئەنگە ئېلىش. (دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

(24) دەرتمىلىك تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى قانات يايدۇرۇش .

1. تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش مۇھىم نۇقتىسىنى بېكىتىش. تۇپراقنىڭ بۇلغىنىش دەرىجىسى ، تۇپراق بۇلغىنىش تۈرلىرى ، مۇھىت خېيىم - خەتىرى ۋە تەسىر دائىرىسىغا ئاساسەن ، تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى نۇقتىلىق رايوننى بېكىتىش . تەپسىلىي تەكشۈرۈش نەتىجىسىگە ئاساسەن ، ئوبلاست بويىچە ئولتۇراقلاشقان ، سودا ، سودىگەرچىلىك ، مەكتەپ داۋالاش ۋە كۈتۈنۈش ئاپپاراتى قاتارلىق قۇرۇلۇش تۈرلىرىدە بۇلغىنىشنىڭ جايلار ، شۇنىڭدەك تارىختىن قېپقالغان سانائەت كارخانىسى بۇلغانغان يەرنىڭ مۇھىم نۇقتا قىلىپ ، تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش خىزمىتى قانات يايدۇرۇپ ، ئەسلىگە كەلتۈرۈش سۈرئەت پىلانى تۈزۈش ، ئالدىن نۇقتىلىق رايونلارنى تۈزەش ، ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، « خەۋپ - خەتەرنى قوبۇل قىلىش ، تېخنىكا مەشغۇلات قىلغىلى بولىدىغان ، ئىقتىسادىي بەرداشلىق بېرىش » پىرىنسىپى — يوشۇرۇن تۇپراق بۇلغىنىشىنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش تېخنىكىسى ئۈستىدە ئىزدىنىپ ، تۇپراق بۇلغىنىشىنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى نۇقتىدا سىناق قىلىش قانات يايدۇرۇش (دېھقانچىلىق ئىدارىسى ، مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى ، دۆلەت زېمىنى ئىدارىسى قاتنىشىدۇ)

2. باشقۇرۇش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش قۇرۇلۇشىنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇشنى كۈچەيتىش .

ئىلھام بېرىپ ، تېجەشلىك ، تېخنىكا مۇمكىنلىكى ۋە مۇھىتنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش تېخنىكىسىنى قوبۇل قىلىشچانلىق يۇقىرى بولغان تۇپراقتا ، تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش قۇرۇلۇشى پىرىنسىپ جەھەتتە ئەسلىدىكى ئورنىغا ، ھەمدە زۆرۈر تەدبىرلەرنى قوللىنىپ ، تۇپراقنىڭ بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش قېزىپ ، دۆۋىلەپ ساقلاش قاتارلىق تۇتاش چىقىۋېتىلدى ؛ يات ئورۇن تاللاش ئىدارە قىلىش قاتارلىق تېخنىكا يۆتكەشكە تېگىشلىك ، بۇلغانغان تۇپراقنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، خەتەرلىك تاشلاندىقنى يۆتكەش بويىچە باشقۇرۇش ، يۆتكەش تالونىنى تولدۇرۇش رەسمىيىتىنى بېجىرىش . قۇرۇلۇش قىلىش مەزگىلىدە ، مەسئۇل ئورۇننى ئېلان تاختىسى تەسىس قىلىش ، ئاشكارا قۇرۇلۇشنىڭ ئاساسىي ئەھۋالى ، مۇھىت تەسىرى ۋە ئالدىنى ئېلىش تەدبىرى ؛ تۇرۇشلۇق جايدىكى مۇھىت مۇھاپىزىتى تارمىقى ئۇنىڭ تۈرلۈك مۇھىت ئاسراش تەدبىرلىرىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش ئەھۋالىنى تەكشۈرۈش كېرەك ، ھەمدە ئەسلىگە كەلتۈرۈش قۇرۇلۇشىنىڭ ئىلگىرىلەش ئەھۋالىنى ھەر ۋاقىت ئىگىلەپ ، مەسئۇلىيەتنى ئورۇن ھاۋالە قىلغان قۇرۇلۇش نازارەتچىلىكى ، مۇھىت نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش قاتارلىق ئۈچىنچى تەرەپ نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش ئاپپاراتى قۇرۇلۇش جەريانى پۈتكۈل جەريانىنى نازارەت قىلىش . بۇ قۇرۇلۇش پۈتكەندىن كېيىن ، جاۋابكار ئورۇن ھاۋالە ئۈچىنچى تەرەپ ئاپپاراتلىرى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئۈنۈمىنى باھالاپ ۋە تەكشۈرۈپ ئۆتكۈزۈۋېلىش ، نەتىجىسىنى جەمئىيەتكە ئاشكارىلاش كېرەك . دۆلەت ئالاقىدار جاۋابكارلىقىنى سۈرۈشتۈرۈش چارىسى ، تۇپراق بۇلغىنىشىنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئۆمۈرلۈك مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى يولغا قويۇش (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى قاتنىشىدۇ).

(25) نازارەت قىلىش نىشان - ۋەزىپىلەرنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش . سانجى ئوبلاستى تۇپراق بۇلغىنىش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش خىزمىتىنى قەرەللىك دوكلات قىلىش تۈزۈمى يولغا قويۇش ، ناھىيە دەرىجىلىك مۇھىت ئاسراش تارماقلىرى قەرەللىك ئوبلاستلىق مۇھىت ئاسراش ئىدارىسىغا تۇپراق بۇلغىنىشىنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش خىزمىتىنىڭ ئىلگىرىلەش دوكلاتى بېرىش ، ئوبلاستلىق مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى ئالاقىدار تارماقلار بىلەن بىرلىكتە بىر ناھىيە خىزمىتى ئەھۋالىنى نازارەت قىلىش ۋە تەكشۈرۈش ، ھەمدە قەرەللىك ئاپتونوم رايونلۇق مۇھىت ئاسراش نازارىتىگە ،

ئوبلاستىمىزنىڭ تۇپراق بۇلغىنىش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش خىزمىتىنىڭ ئىلگىرىلەش ئەھۋالى توغرىسىدىكى دوكلات بېرىش، ئوبلاستلىق مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى 3 - تەرەپكە ھاۋالە قىلىش كېرەك . شۇ مەمۇرىي رايوننىڭ ھەر قايسى ناھىيە ، شەھەر ۋە رايوننىڭ تۇپراق بۇلغىنىشنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئۈنۈمى ئومۇميۈزلۈك باھالاپ ، باھالاش نەتىجىسىنى جەمئىيەتكە ئاشكارىلاش ، ھەمدە باھالاش نەتىجىسىنى ئاپتونوم رايونلۇق مۇھىت ئاسراش نازارىتىگە دوكلات قىلىش . (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ) .

سەككىزىنچى ، تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش پەن - تېخنىكا سەۋىيەسىنى ئۆستۈرۈپ ، مۇھىت ئاسراش كەسىپلىرىنى راۋاجلاندۇرۇشقا تۈرتكە بولۇش .

(26) تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش تەتقىقاتى . ئوخشاش بولمىغان بۇلغىنىش تۇپراق ئەسلىگە كەلتۈرۈش تېخنىكىسىنى نۇقتىلىق مەدەت بەردى ، ئېكولوگىيەنى ئەسلىگە كەلتۈرۈش ۋە ئۇنىۋېرسال ئېچىش ، بۇلغىغۇچى ماددىلارنىڭ يۆتكىلىش ، تارقىلىش قانۇنىيىتى ، شۇنىڭدەك تۇپراق بۇلغىنىش ۋە يېزا ئىگىلىك مەھسۇلاتلىرىنىڭ سۈپىتى ، ئاۋام ساغلاملىق خەۋپ - خەتىرىنى باھالاش قاتارلىق جەھەتلەردە تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش تەتقىقات تۈرى . پائال مەلۇم قىلىش دۆلەت دەرىجىلىك ش ئۇ ئا ر تۇپراق بۇلغىنىشنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش تېخنىكىسىنى قوللىنىش نۇقتىدا سىناق قىلىش تۈرى ، دۆلەتنىڭ مەبلەغ ياردىمى بېرىلىدۇ . نۇقتىدا سىناق قىلىش ئارقىلىق ، بىر تۈركۈم تەنھەرخى تۆۋەن ، تۇپراق بۇلغىنىشنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش ئۈنۈمى ياخشى ، ئەسقاتىدىغان تېخنىكىنى كېڭەيتىش . (پەن - تېخنىكا ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، مائارىپ ئىدارىسى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، مۇھىت ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، سەھىيە ۋە پىلانلىق تۇغۇت كومىتېتى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ)

(27) پەن تەتقىقات ۋە تېخنىكا ئايلاندۇرۇش ۋە قوللىنىش . سانجى ئوبلاستى تەسىس تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش تېخنىكىسى ۋە پەن - تېخنىكا نەتىجىسىنى

ئايلاندۇرۇشقا يېتەكلەش فوندى يېتەكلەش ئىجتىمائىي كۈچلەر پەن - تېخنىكا نەتىجىسىنى ئايلاندۇرۇش سېلىنىمىنى كۆپەيتىپ ، قېزىش پەن - تېخنىكا نەتىجىسىنى بازار قىممىتى ۋە پەن - تېخنىكا كارخانىلىرىنىڭ ئۆسۈپ يېتىلىش قىممىتى ، بازارنى يېتەكچى قىلغان مەبلەغ سېلىش ، مەبلەغ يۈرۈشتۈرۈش يېڭى ئەندىزىسى شەكىللەندۈرۈپ ، پەن - تېخنىكا نەتىجىسىنى كاپىتاللاشتۇرۇش ، كەسىپلەشتۈرۈش ، ئوبلاستىمىزنىڭ ، پەن - تېخنىكا نەتىجىلىرىنى ئايلاندۇرۇش ، قوللىنىشنى تېز ئىلگىرى سۈرۈپ ، تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش جەھەتتىكى پەن تەتقىقات تېمىسىغا ئالاقىدار قوللاش ۋە تېخنىكا قوللىنىش (پەن - تېخنىكا ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، مائارىپ ئىدارىسى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، مۇھىت ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

(28) كەسىپ تەرەققىياتىنى ئىلگىرى سۈرۈپ ، تۇپراقنى ئوڭشاش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش . ئىجتىمائىي ئاپپاراتلاردىن تۇپراق مۇھىتىنى ئۆلچەپ تەكشۈرۈش باھالاش قاتارلىق پائالىيەتلەرنىڭ مۇلازىمەت خاراكتېرلىك كۆزىتىشنى بازار قويۇۋېتىش . سىياسەت ئارقىلىق ، تۇپراق يېتىلدۈرۈش مۇھىت تەكشۈرۈش ، ئانالىز قىلىش ، خەۋپ - خەتەرنى باھالاش ، تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش قۇرۇلۇشىنى لايىھىلەش ۋە ئېلىپ بېرىش كەسىپى كارخانىلارنى ئىلگىرى سۈرۈش . قېلىپلاشقان تۇپراق بۇلغىنىشنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش بىلەن شۇغۇللىنىدىغان ئورۇنلارنىڭ ۋە خادىملارنىڭ باشقۇرۇش ، نازارەتچىلىك مېخانىزمىنى ئورنىتىپ ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈش (تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى باش بولۇپ ، پەن - تېخنىكا ئىدارىسى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، مۇھىت ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، سودا سانائەتنى مەمۇرىي باشقۇرۇش ئىدارىسى ، سۈپەت - تېخنىكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

توققۇزىنچى ، ھۆكۈمەتنىڭ يېتەكچى رولىنى جارى قىلدۇرۇپ ، تۇپراق مۇھىت تۈزەش سىستېمىسىنى بەرپا قىلىش كېرەك .

(29) ھۆكۈمەتنىڭ باشلامچىلىق رولىنى كۈچەيتىش .

1. باشقۇرۇش تۈزۈلمىسىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش . « دۆلەت بويىچە بىر تۇتاش پىلانلاپ ، ئۆلكە باش مەسئۇل بولۇش ، شەھەر ، ناھىيە ئەمەلىيلەشتۈرۈش » پرىنسىپى مەن ئوبلاستى تۇپراق مۇھىت باشقۇرۇش تۈزۈلمىسىنى ئورنىتىپ ۋە مۇكەممەللەشتۈرۈپ ، شۇ جاي مەسئۇل ئومۇميۈزلۈك ئەمەلىيلەشتۈرۈپ ، تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش ، ھۆكۈمەتنىڭ باشلامچىلىق رولىنى كۈچەيتىش ، جەمئىيەتنىڭ ئىشتىراك قىلىشىغا ئىلھام بېرىش ، ئاممىنى قوزغاپ نازارەتچىلىك قىلدۇ . بىرلەشمە ماسلاشتۇرۇش مېخانىزمى ئورنىتىش ئۈستىدە ئىزدىنىپ ، مەمۇرىي رايون ھالقىغان (تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، يەن - تېخنىكا ئىدارىسى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، مالىيە ئىدارىسى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ) .

2. مەبلەغ سېلىنىمىنى ئاشۇرۇش . ھەر دەرىجىلىك مالىيەسى تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش تۈرنى قوللاش سالمىقىنى ئاشۇردى ، تۇپراق مۇھىتىنى ئاسراش مەخسۇس مەبلەغى تەسىس قىلىپ ، تۇپراقنىڭ مۇھىت تەكشۈرۈش ۋە ئۆلچەش ، باھالاش ، نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش ، تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى ، ئېغىر مېتاللارنىڭ بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىپ ، تۇپراق مۇھىتى چوڭ سانلىق مەلۇمات قاتارلىق مەبلەغ كاپالىتىنى كۈچەيتىپ ، نۇقتىلىق مەدەت بېرىلىپ . ئوبلاستىمىزنىڭ ، ئالاقىدار مالىيە مەبلەغىنى بىر تۇتاش پىلانلاپ ، تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش نۇقتىلىق رايونلارنىڭ ئاۋۋال ئىشلىتىلىدۇ ، نۇقتىلىق تۈر ، ئېغىر مېتاللارنىڭ مۇھىتىنى بۇلغىشىغا چېتىشلىق كارخانىلار تېخنىكا ئۆزگەرتىش ، شۇنىڭدەك ئاۋۋال قوغدىلىدىغان تېرىلغۇ يەر مەركەزلەشكەن . ناھىيىلىك ، شەھەرلىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ تورى ۋە ئىچىملىك سۇ مەنبەسىنى قوغداش رايونى باشقۇرۇش كومىتېتىنىڭ نۇقتىلىق مەدەت بېرىش ، چارۋا ، ئۆي قۇشلىرى باقمىچىلىقىدىن بولىدىغان بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ، تۇپراقنىڭ ئېكولوگىيىلىك ئەسلىگە كەلتۈرۈش قاتارلىق تۈرلەر ۋە خىزمەت . مۇھىتىنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش ئىقتىدارى قۇرۇلۇشى ۋە توشۇش خىراجىتى دەرىجە بويىچە زۆرۈر كاپالىتى بولۇش (مالىيە ئىدارىسى

باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، مۇھىت ئىدارىسى ، سۇ باشقۇرۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ.)

3. تۇپراق تەكشۈرۈش ئىقتىدارىنى ئۆستۈرۈش. تۇپراق تەكشۈرۈش - ئۆلچەش ئىقتىدار قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش ، ئوبلاست ، ناھىيە ، كۆزىتىش ، ئادەم كۈچىنى تولۇقلاش ، تەجرىبىخانا ئۆلچەملەشتۈرۈش قۇرۇلۇشىنى تېزلىتىپ ، تۇپراق مۇھىتىنى ئۆلچەپ تەكشۈرۈش تور سىستېمىسىنى بەرپا قىلىش كېرەك ، تۇپراقتىن ئەۋرىشكە ئېلىش ۋە ئانالىز قىلىش ئۈسكۈنە سېتىۋېلىش ، تۇپراق مۇھىت قانۇن ئىجراىسىنى تەكشۈرۈش ئۈسكۈنىلىرى قاتارلىقلارنى (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، مالىيە ئىدارىسى ، ئادەم كۈچى بايلىقى ۋە ئىجتىمائىي كاپالەت ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

4. رىغبەتلەندۈرۈش سىياسەتلىرىنى مۇكەممەللەشتۈرۈش كېرەك . ئالاقىدار رىغبەتلەندۈرۈش سىياسەتلىرىنى تەتقىق قىلىپ تۈزۈپ چىقىپ ، جايلار ئۈنۈملۈك تەدبىر قوللىنىپ ، ئىلھام بېرىپ ۋە يار - بۆلەكتە بولۇش ، ئالاقىدار كارخانىلارنىڭ تۇپراق بۇلغىنىشىنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش ، پاكىز ئىشلەپچىقىرىش ؛ پاكىز ئىشلەپچىقىرىش ، ئورگانىك ئوغۇت ئىشلەپچىقىرىش ، تاشلاندۇق سۇلياۋ يوپۇق بىلەن يېزا ئىگىلىك بايلىقىنى ئۈنۈپرسال پايدىلىنىش ، دېھقانچىلىق دورىسى ئورۇسى تاشلاندۇقلارنى يىغىپ بىر تەرەپ قىلىش قاتارلىقلار . دېھقانچىلىق دورىسى ، خىمىيەۋى ئوغۇت قاتارلىق كەسىپلەر قانات يايدۇرۇپ ، مۇھىت ئاسراش باشلامچىسى تۈزۈمىنى نۇقتىدا سىناق قىلدى . كارخانا ئۆزى ئىختىيار قىلىشنى ئالدىنقى شەرت قىلىپ ، ھەر يىلى جامائەت مۇھىت ئاسراش باشلامچىسى ئىسىملىكى ئاخبارات ۋاستىسىدە ئېلان قىلىش (مالىيە ئىدارىسى ، مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، باج ئىدارىسى ، تەمىنات - سودا كوپىراتىپى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

(30) ئىجتىمائىي كاپىتال سېلىنىمىغا تۈرتكە بولىدۇ . ھۆكۈمەت بىلەن جەمئىيەتنىڭ كاپىتال ھەمكارلىقى (PPP) ئەندىزىسىنى ئارقىلىق ، مالىيە مەبلەغىنىڭ تۈرتۈش ئىقتىدارىنى جارى قىلدۇرۇپ

، تېخىمۇ كۆپ ئىجتىمائىي كاپىتالىنى تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش كېرەك . « كىم بۇلغىسا ، شۇ تۈزەش » ، « كىم مەبلەغ سالسا ، شۇ مەنپەئەتلىنىش (پرىنسىپىدا ، ئىجتىمائىي كاپىتال سېلىنىمىغا تۈرتكە بولىدۇ ، بۇلغىغان تۇپراقنى ئوڭشاش كېرەك . ھۆكۈمەتنىڭ مۇلازىمەت سېتىۋېلىش سالىمىنى ئاشۇرۇپ ، بۇلغىغان تېرىلغۇ يەر ۋە ھۆكۈمەت ئىلگىرى سۈرۈش مەسئۇلىيەت سۈپىيىكىتى بۇلغىنىش يەر تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش . ئىلگىرى سۈرۈپ ، كۆپ مەنبەلىك مەبلەغ يۈرۈشتۈرۈش ، سىياسەت خاراكتېرلىك ۋە تەرەققىيات خاراكتېرلىك پۇل مۇئامىلە ئاپپاراتلىرىنى يېتەكلەش رولىنى جارى قىلدۇرۇپ ، زور تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش تۈرىگە مەدەت بېرىشى لازىم . تەرتىپلىك قانات يايدۇرۇپ ، نۇقتىلىق ساھەلەر ۋە كارخانىلارنىڭ مۇھىت بۇلغىنىشنىڭ مەجبۇرىي جاۋابكارلىق سۇغۇرتىسىنى نۇقتىدا سىناق قىلىش(تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، مالىيە ئىدارىسى ، مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، خەلق بانكىسىنىڭ مەركىزىي تارماق بانكىسى ، بانكا نازارەتچىلىكى ئىدارىسى ، سۇغۇرتا نازارەتچىلىكى ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ) .

(31) ئىجتىمائىي نازارەتچىلىكنى كۈچەيتىش لازىم .

1. ئۇچۇرنى ئاشكارىلاشنى ئىلگىرى سۈرۈش . تۇپراق مۇھىتىنىڭ سۈپىتىنى كۆزىتىش ۋە تەكشۈرۈش نەتىجىسىگە ئاساسەن ، سانجى ئوبلاستلىق خەلق ھۆكۈمىتى ئوبلاست بويىچە تۇپراق مۇھىتىنىڭ ئەھۋالىنى ۋاقتىدا ئېلان قىلىش . ھەر قايسى ناھىيە ، شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمىتى ۋە رايونى باشقۇرۇش كومىتېتىنىڭ شۇ مەمۇرىي رايوننىڭ تۇپراق مۇھىتىنىڭ ئەھۋالىنى قەرەللىك ئېلان قىلىدۇ . نۇقتىلىق چوڭ ساھەدىكى كارخانىلار ئالاقىدار بەلگىلىمىگە ئاساسەن ، پەيدا بولغان بۇلغىما نامى ، قويۇپ بېرىش ئۇسۇلى ، قويۇپ بېرىش قويۇقلۇقى ، شۇنىڭدەك بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ئەسلىھەلىرى قۇرۇلۇشى ۋە ئايلىنىش ئەھۋالىنى جەمئىيەتكە ئاشكارىلىشى كېرەك (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ) .

2. ئاممىنىڭ قاتنىشىشىنى يېتەكلەش . مۇكاپاتلىق پاش قىلىش يولغا قويۇلۇپ. « 12369 »

مۇھىت ئاسراش پاش قىلىش قىزىق لىنىيەسى ، خەت - چەك ، ئە - مائىل ، ھۆكۈمەت تور

بېكىتى ، ئۇنىڭدا سۇيىسى قاتارلىق يوللار ئارقىلىق پاش قىلىشقا ئىلھاملاندۇرۇش كېرەك ، ئۆلچەمدىن ئېشىپ كەتكەن كېرەكسىز سۇ ، كېرەكسىز گاز ، قالايىمىغان تەتۈر داشقال ، دۇغ قاتارلىقلار بىلەن بۇلغانغان تۇپراقنىڭ مۇھىت قانۇنغا خىلاپ قىلمىشلىرىنى نازارەت قىلىش. جارى قىلدۇرۇپ «مۇھىت ئاسراش ئەسەر سەپىرى» ، «مۇھىت ئاسراش ئەھۋالى» قاتارلىق جامائەت پاراۋانلىقى پائالىيىتى ۋە ئاخبارات ۋاسىتىلىرى مەخسۇس ئىستون رولىنى جامائەت ، ئىجتىمائىي تەشكىلاتلارنىڭ تۇپراق بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش قانۇن - نىزام بويىچە تەربىيەلەش ۋە مەسلىھەت بىلەن تەمىنلەيدۇ ، تەكلىپ جامائەت ، ئىجتىمائىي تەشكىلات قاتارلىق پۈتۈن مۇساپىلىق قاتنىشىپ ، مۇھىم مۇھىت ئاسراش قانۇن ئىجرا قىلىش ھەرىكىتى ۋە زور تۇپراق بۇلغىنىش ۋەقەسىنى تەكشۈرۈش . ئاشلىق تېرىش چوڭ ئائىلىسى ، ئائىلە دېھقانچىلىق مەيدانى ، دېھقانلار ھەمكارلىق كوپىراتىپى ۋە خەلق مۇھىت ئاسراش ئاپپاراتلىرىنىڭ مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باشلامچىلىق بىلەن قاتنىشىپ ، تۇپراق بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش خىزمىتىنى ئىلھام بېرىش (دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

3. جامائەت مەنپەئەتى دەۋاسى ئىلھام بېرىشنى پائال ئىلگىرى سۈرۈش . ، تۇپراق بۇلغىنىشىنىڭ قاتارلىق مۇھىت قانۇنىغا خىلاپ قىلمىشلارغا قانۇن بويىچە جامائەت مەنپەئەتى دەۋاسى ئەرز قىلىشقا مەدەت بېرىش . ھەر قايسى ناھىيە ۋە باغچا رايونىدىكى ھەرقايسى تارماقلار قانۇن يۈرگۈزۈش ئورگانلىرىنىڭ مۇناسىۋەتلىك دېلونى بېجىرىش خىزمىتىگە ۋە تەپتىش ئورگانلىرىنىڭ نازارەتچىلىك خىزمىتىگە پائال ماسلىشىش (تەپتىش مەھكىمىسى ، ئوتتۇرا خەلق سوت مەھكىمىسى باش بولۇپ ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، مۇھىت ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، سۇ باشقۇرۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

(32) ئومۇمىي خەلق تەشۋىق - تەربىيىسىنى قانات يايدۇرۇش . تۇپراق مۇھىتىنى ئاسراش تەشۋىق - تەربىيە خىزمىتى لايىھىسى تۈزۈش . دۇنيا يەرشارى كۈنى ، مۇھىت قوغداش كۈنى ، دۇنيا تۇپراق كۈنى ، دۇنيا ئاشلىق كۈنى ، مەملىكەتلىك يەر كۈنى قاتارلىق ئاساسىي تېما تەشۋىقاتى

پائالىيتىگە بىرلەشتۈرۈپ، تەشكىلاتلار كۆپ خىل شەكىلدىكى مۇھىت ئاسراش تەربىيىلەش ، ھۆكۈمەت تارماقلىرى ، كارخانىلىرى ۋە ئالاقىدار ئورۇنلارنى مەكتەپ ، مەھەللە ، دېھقانلار قاتارلىق ، تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش تەشۋىقات ۋە تەربىيىلەش ، تۇپراق مۇھىتىنى ئاسراش بىلىملىرىنى ئومۇملاشتۇرۇش ، كۈچەيتىپ ، قانۇن - نىزام ، سىياسەتلەرنى تەشۋىق قىلىش ، چۈشەندۈرۈش ، جامائەت تۇپراقنى قوغداپ ، ھەممە ئادەم مەسئۇل بولۇش ئېڭىنى تۇرغۇزۇپ ، تۇپراق مۇھىتىنى قوغداش ياخشى ئىجتىمائىي كەيپىياتنى يارىتىپ ، يېشىل تەرەققىيات شەكلى ۋە تۇرمۇش ئۇسۇلىنى شەكىللەندۈرۈشكە تۈرتكە بولۇش . تۇپراقنىڭ مۇھىت ئاسراش تەشۋىق تەربىيەسىنى ، پارتىيە ، ھۆكۈمەت ئورگانلىرى ، مەكتەپ ، زاۋۇت ، فابرىكا ، مەھەللە ، يېزا قاتارلىق مۇھىت تەشۋىقات ۋە تەربىيىلەش خىزمىتىنى قانات يايدۇرۇش(مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، پارتكوم تەشۋىقات بۆلۈمى ، مائارىپ ئىدارىسى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، ۋېنگۇاڭ ئىدارىسى ئاشلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

ئۈچىنچى ، نىشانلىق باھالاش ، ھەر قايسى تەرەپلەرنىڭ جاۋابكارلىقى كۈچەيتىش

(33) يەرلىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ سۈبېيىكتلىق مەسئۇلىيىتىنى ئايدىڭلاشتۇرۇش . ھەر قايسى ناھىيە ، شەھەرلىك خەلق ھۆكۈمىتى ۋە رايونى باشقۇرۇش كومىتېتى مۇشۇ خىزمەت پىلانى يولغا قويۇشنىڭ سۈبېيىكتى ، كونكرېت يولغا قويۇش لايىھەسىنى تۈزۈش كېرەك ، تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش ھەرىكەت پىلانىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈپ ، يىلدىن يىلغا بېكىتىلىپ ، رايون ، ساھەلەر نۇقتىلىق ۋەزىيە ۋە يىللىق نىشان ، مەسئۇلىيەت سۈبېيىكتىنى ئايدىڭلاشتۇرۇش . سىياسەت - تەدبىرلەرنى ئۈزلۈكسىز مۇكەممەللەشتۈرۈپ ، مەبلەغ سېلىنىمىسىنى ئاشۇرۇپ ، نازارەت قىلىپ باشقۇرۇشنى كۈچەيتىپ ، تۈرلۈك ۋەزىپىلەرنى ئومۇميۈزلۈك تاماملاشقا ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىش (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باش بولۇپ ، تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، مالىيە ئىدارىسى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ).

(34) تارماقلارنى ماسلاشتۇرۇش تەدبىرىنى كۈچەيتىش . ئوبلاست بويىچە تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ

ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش خىزمىتىنى ماسلاشتۇرۇش مېخانىزمى ئورنىتىپ ، چوڭ - چوڭ مەسىلىلەرنى قەرەللىك مۇھاكىمە قىلىپ ھەل قىلىدۇ . ئالاقىدار تارماقلار ئەستايىدىل ئىش تەقسىماتى بويىچە ، تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش خىزمىتىنى ھەقىقىي ياخشى ئىشلەش . « كىم ئاساسلىق باشقۇرسا ، شۇ مەسئۇل بولۇش » پرىنسىپى ، تېخنىكا جەھەتتىن يېتەكچىلىك قىلىش ۋە ھەيدەكچىلىك قىلىش - ئۆز ساھەسىنىڭ كۈچەيتىپ ، بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ، شۇنىڭ بىلەن بىر ۋاقىتتا كۈچەيتىپ ، تارماقلار ئوتتۇرىسىدىكى ماسلىشىش ، بىرىكمە خىزمەت كۈچى شەكىللەندۈرۈشى لازىم . باشلامچى تارماقلار مۇناسىۋەتلىك ۋەزىپىسىنى تەشكىللەپ ماسلاشتۇرۇش ۋە نازارەت قىلىپ تەكشۈرۈش ، ساقلانغان مەسىلىلەرنى ۋاقىتدا ھەل قىلىش ، قەرەللىك ئوبلاستلىق مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى مەلۇم قىلىشى كېرەك . تارماقلارنىڭ مەسئۇلىيىتى ۋە ئىش تەقسىماتى بويىچە ، باشلامچى تارماقلار پائال ماسلىشىپ ، تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش خىزمىتىنى ھەمكارلىشىپ ئىشلەيدۇ . ئوبلاستلىق مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى چىڭ تۇتۇپ بىر تۇتاش پىلانلاپ ماسلاشتۇرۇش كېرەك ، ھەيدەكچىلىك قىلىپ تەكشۈرۈشنى كۈچەيتىش ، ھەر يىلى 1 - ئاينىڭ ئاخىرىدىن بۇرۇن ئالدىنقى يىللىق خىزمىتىنىڭ ئىلگىرىلەش ئەھۋالى ، ئوبلاستلىق خەلق ھۆكۈمىتى ۋە ئاپتونوم رايونلۇق مۇھىت ئاسراش نازارىتى مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى باشلامچىلىق بىلەن دوكلات بېرىش.(تەرەققىيات - ئىسلاھات كومىتېتى ، پەن - تېخنىكا ئىدارىسى ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، مالىيە ئىدارىسى ، دۆلەتلىك يەر - زېمىن ئىدارىسى ، قۇرۇلۇش ئىدارىسى ، سۇ باشقۇرۇش ئىدارىسى ، يېزا - ئىگىلىك ئىدارىسى ، چارۋىچىلىق ئىدارىسى ، ئورمانچىلىق ئىدارىسى قاتارلىقلار قاتنىشىدۇ) .

(35) بۇلغىما چىقىرىدىغان ئورۇنلار سۈپىتىلىك مەسئۇلىيىتىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش . ھەر قايسى بۇلغىما قويۇپ بەرگەن كارخانىلارنى تۈرلۈك قانۇن - نىزام ۋە تۈزۈمنى قاتتىق ئىجرا قىلىپ ، بۇلغىنىش مەنبەسىنى تۈزەش مۇئەسسەسەلىرى قۇرۇلۇشىنى كۈچەيتىش ۋە ئۇنى باشقۇرۇش ، ئۆزى ئۆلچەش قانات يايدۇرۇپ ، نۇقتىلىق بۇلغىمنى تۇراقلاشتۇرۇپ ، بەلگىلەنگەن ئۆلچەمدە قويۇپ بېرىشكە ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىش . يېتەكچى كارخانا قانۇندا بەلگىلەنگەن مەسئۇلىيىتىنى قانۇن بويىچە ئۈستىگە ئالىدۇ ، تۇپراق بۇلغىنىشنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە مۇھىت خەتىرىنىڭ ئالدىنى ئېلىش

- تىزگىنلەش سىستېمىسىنى كىرگۈزۈپ ، قاتتىق قانۇن - بەلگىلەمە بويىچە قۇرۇلۇش ۋە تىجارەت بۇلغىنىشىنى تۈزەش ئەسلىھەلىرىنى نازارەت قىلىش. بۇلغىنىشىنى تىزگىنلەش ، بۇلغىما ئازايتىش ، مۇھىت خەتىرىنىڭ ئالدىنى ئېلىش قاتارلىق جاۋابكارلىقنى تۈپەيلىدىن كېلىپ چىقىدىغان تۇپراقنىڭ بۇلغىنىش ، چوقۇم زىياننى ئۆلچەش ۋە باھالاش ، تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈشنى ، تۆلەم بېرىش قاتارلىق قانۇن جاۋابكارلىقنى ئۈستىگە ئالىدۇ . تۇپراق بۇلغىنىشىنى تۈزەش ۋە ئەسلىگە كەلتۈرۈش كارخانا ساھەسىنىڭ تەلەپچانلىق مېخانىزمى تەدرىجىي ئورنىتىش (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسىنىڭ باشلامچىلىقىدا ، ئىقتىساد ۋە ئۇچۇرلاشتۇرۇش كومىتېتى ، دۆلەت مۈلكىنى نازارەت قىلىپ باشقۇرۇش كومىتېتى قاتارلىقلارنىڭ ئىشىدۇر).

(36) قاتتىق نىشانى ۋەزىپىسىنى باھالاش . نىشانلىق مەسئۇلىيەت تۈزۈمىنى يولغا قويۇپ . تۇپراق بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش خىزمىتىنى نىشان مەسئۇلىيىتى بويىچە باھالاپ ، نىشان ، ۋەزىپىلەرنى بۆلۈپ ئەمەلىيلەشتۈرۈپ ، يىلغا بۆلۈپ ھەر قايسى ناھىيە ، شەھەر ۋە رايوننىڭ نۇقتىلىق خىزمەتلەرنى تاماملاش ئەھۋالى باھالىنىدۇ . 2020 - يىل ، شۇ خىزمەت لايىھىسىنى ئەمەلىيلەشتۈرۈش ئەھۋالىنى سىناپ ، باھالاش ۋە تەكشۈرۈش نەتىجىسىنى رەھبەرلىك بەنزىسى ۋە رەھبىرىي كادىرلارنى ئۇنىۋېرسال تەكشۈرۈپ باھالاش ۋە تۇپراق بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە تىزگىنلەش مەبلەغ تەقسىملەشنىڭ مۇھىم ئاساسى (مۇھىت ئاسراش ئىدارىسى ، مالىيە ئىدارىسى باش بولۇپ ، پارتىكوم تەشكىلات بۆلۈمى ، ئىقتىسادىي تەپتىشلىك ئىدارىسى قاتارلىقلارنىڭ ئىشىدۇر). يىللىق باھالاش نەتىجىسى بىر قەدەر ناچار ياكى باھالاشتىن ئۆتمىگەن ناھىيە شەھەرلەرگە ، چەكلىك مۆھلەتتە ياخشىلاش پىكىرى بېرىلدۇ ، ئۆزگەرتىشنى تاماملاشتىن ئىلگىرى ، شۇناھىيە قۇرۇلۇش تۈرىنىڭ مۇھىت تەسىرىنى باھالاش تەستىققا چەك يولغا قويۇش ؛ تەرتىپكە سېلىش جايىدا بولمىغان بولسا ، مۇناسىۋەتلىك ناھىيە ، شەھەرلەردىكى خەلق ھۆكۈمەتلىرى ۋە ئۇنىڭ ئالاقىدار تارماقلىرىنىڭ مەسئۇللىرى بىلەن سۆھبەت ئېلىپ بېرىش. تۇپراق مۇھىتى مەسئۇلىيىتى گەۋدىلىك ، رايونلارنىڭ تۇپراق مۇھىت سۈپىتى روشەن تۆۋەنلىتىش ، ئالدىنى ئېلىش - داۋالاش خىزمىتى كۈچلۈك بولمىغان ، ئاممىنىڭ ئىنكاسى كۈچلۈك بولغان ناھىيە ، شەھەر ، ئالاقىدار ناھىيە دەرىجىلىك ھۆكۈمەتلەرنىڭ ئالاقىدار تارماقلىرىنىڭ ئاساسلىق مەسئۇللىرى بىلەن سۆھبەت ئېلىپ

بېرىش. مەسئۇلىيەتسىزلىك قىلىش ، ساختىپەزلىك ، پەرقلەندۈرۈش يېنىكلىكىگە قاراپ ، ئاگاھلاندۇرۇش ، ئاشكارا كەچۈرۈم سوراش، تەشكىلى جەھەتتىن بىر تەرەپ قىلىش ياكى پارتىيە ئىنتىزامى ، مەمۇرىي ئىنتىزام جازاسى بېرىلىدۇ ؛ جىنايەت شەكىللەندۈرگەن ، قانۇن بويىچە سۈرۈشتۈرۈلىدۇ ، ئاللىقاچان يۆتكىلىپ كەتكەن ، ئۆستۈرۈلگەن ياكى پېنسىيەگە چىققانلارنىڭ ، يەنە جاۋابكارلىقىنى ئۆمۈر بويى سۈرۈشتۈرۈش كېرەك (پارتكوم تەشكىلات بۆلۈمى مەمۇرىي تەپتىش ئىدارىسى باش بولۇپ ، مۇھىت ئىدارىسى ، نازارەتچىلىك ئىشخانىسى قاتنىشىدۇ).

ھەر قايسى ناھىيە ۋە باغچا رايونى ، ئوبلاستقا بىۋاسىتە قاراشلىق جايلاردىكى ئالاقىدار تارماقلار « يەرلىك ئادا قىلىش شۇ جاي مەسئۇل بولۇش ، تارماقلار كۈچەيتىپ ، ساھە باشقۇرۇش » تەلپىگە ئاساسەن ، چىڭ تۇتۇپ ئەمەلىيلەشتۈرۈش ، ھەقىقىي كۈچەيتىپ ، تۇپراق مۇھىتىنى قوغداش ، تۇپراق بۇلغىنىشىنىڭ ئالدىنى ئېلىش ۋە ئۇنى تىزگىنلەش نىشانىنى قەرەلىدە ئىشقا ئاشۇرۇشقا ھەقىقىي كاپالەتلىك قىلىش .